

1001 *βιβλίο της Ακαδημίας Φύρα*

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ

*βόμπερ
είχε*

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

*α
Γραφία*

ἦτοι **Κατάλογος** τῶν ἀπὸ τοῦ 1800—1889
γεωγραφηθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων ὑπὸ
ΑΝΤ. ΜΙΛΙΑΡΑΚΗ. Ἐν Ἀθήναις
1889. Βιβλιοπωλεῖον «Ἐστίας» ἐκ τοῦ
τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ.
8ον σελ. 5' 128.

Δα

ΚΡΙΣΕΙΣ. ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ. ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ.

ΥΠΟ

Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ.

«Ἄμεινον ἂν ὑηρεύσειέ τις
εἰδῶς τὴν ὕλην ἧσθα τις
καὶ πόση (Στοάβ 1, 17)

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

1890.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Ἀνετυπώθη ἐκ τοῦ **Νεολόγου**
ἐν ἑκατὸν (100) ἀντιτύποις.

Τὸ ἀνωτέρω ἑλληνικὸν ἔργον, πρωτότυπον κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ, ἐξεδόθη λίγοντος ἤδη τοῦ 1889ου ἔτους. Οἱ εἰδότες μόνον καὶ περὶ τὴν σύνταξιν γεωγραφικῶν, τοπογραφικῶν, ἱστορικῶν καὶ ὁμοίων ἔργων ἀσχολούμενοι δύνανται κατ' ἀξίαν νὰ ἐκτιμήσωσιν αὐτὸ, καὶ τὴν τούτου χρησιμότητα ν' ἀνομολογήσωσιν. Ἡμεῖς, ἴσως οὐχὶ δευτέροι, πρὸ ὀλίγου εἰς τὰ πάτρια ἐπανακάμψαντες εὐχαριστήθημεν πολὺ ἐντυχόντες, τῷ καταλόγῳ τούτῳ, εἰ καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μόνον τῆς ἐνεστῶσης ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦ π. ἔ. γεωγραφηθέντα εὐρίσκομεν. Ἐν τούτοις ἡ εὐλογητὴ ἀρχὴ ἐγένετο, καὶ ἡ ἀρχὴ κατὰ τὸ κοινότατον λόγιον τὸ ἦμισυ τοῦ ὅλου, ἐφ' ᾧ καὶ τὰ ἑμέτερα συγχαρητήρια τῷ φίλῳ ἐταίρῳ καὶ συντάκτῃ τοῦ καταλόγου τούτου κ. Ἀντωνίῳ Μηλιαράκῃ δημοσίᾳ ἐκ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων εἰς τὸ ἄστυ τῆς Παλλάδος διαβιβάζομεν.

Ὁ τὸν βιβλιογραφικὸν τοῦτον κατάλογον συνταξάμενος Ἄντ. Μηλιαράκης εἶναι γνωστὸς ἀνὰ τὸ ἑλληνικὸν ἐκ προγενεστέρων αὐτοῦ πονημάτων γεωγραφικὸν φερόντων χαρακτῆρα, ὧν τινὰ καὶ βραβεῖου ἠξιώθησαν. Τὰ Κ υ κ λ α δ ι κ ἄ αὐτοῦ, τὰ περιγραφικὰ κ α τ ἄ μ ἔ ρ ο ς ὑπομνήματα τῶν Κυκλάδων. (Ἄ ν δ ρ ο ς, Κ ἑ ῶ ς, Ἄ μ ο ρ γ ὁ ς), αἱ διάφοροι μικρὰ αὐτοῦ διατριβαὶ ἐπεισαν ἡμῶς ἄλλοτε ν' ἀποκαλέσωμεν αὐτὸν ἄ ρ ι σ τ ὶ ο ν ν η σ ι ο γ ρ ἄ φ ο ν (1), ὅτε ὁ φίλος ἐταῖρος ποθῶν διαψεύσαι ἡμᾶς ἀνέλαθε νὰ περιγράψῃ καὶ τὰς μὴ κ υ κ λ ὀ θ ε ν ὑπὸ ὕδατων περιρρεομένης χώρας, ἐκδοῦς τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν Γεωγραφίαν τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας (1886). Ἐν τῷ πονήματι ὅμως αὐτοῦ τούτῳ ὁ κ. Μ. πάλιν κατ' ἀνάγκην δὲν ὄφηκε καὶ νησιδιὰ τινὰ ἐκτὸς περιγραφῆς. (2)

Τὸ νέον τοῦ κ. Μηλιαράκη ἔργον ἐκ

1) Παρνασσοῦ τ.Θ*. (1885) σ. 403.

(2) Καθ' ἃ ἀνακοινοῦται μοι ὁ κ. Μηλιαράκης ἑστονούπω νέον δωρεῖται τῇ ἡμετέρᾳ γεωγραφικῇ φιλολογίᾳ ἔργον, ἐπίσης σημαντικόν, τὴν Γεωγραφίαν τοῦ νομοῦ Κεφαλληνίας. Μετ' εὐχαριστήσεως ἀναμένομεν τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ.

πρώτης ὄψεως φαίνεται προῖδν ὑπομονῆς καὶ μηχανικῆς ἐργασίας· καὶ ὀληθῶς κατὰ μέγα μέρος ἐστὶ τοιοῦτο· ἀλλ' ὅμως ἐστὶν ἔργον οὐ τοῦ τυχόντος, οὐδὲ τῆς τυχεύσης ὑπομονῆς. Ὁ τοιαύτη ἐργασία ἐπιχειρῶν δέον εἶναι ἢ λόγιος κατηρτισμένος καὶ εἰδικότητα ἐν τοῖς πράγμασι κεκτημένος, οὐχὶ δὲ ἰδιώτης συλλογεὺς καὶ τίτλων βιβλίων συρραφεὺς, ὡς τινες ἐνταῦθα καὶ ἐν Ἀθήναις διετάθησαν. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα εὐτως εἴχε, διατί οἱ τοιαύτην δόξαν δοξάζοντες δὲν ἀνελάμβανον τὴν ἀγαθὴν τοῦ ἔργου διεκπεραίωσιν; Τὸ μόνον, ὕπερ δικαιοῦνται νὰ ἀπαιτῶσι παρ' ἀνδρὸς, οἷος ὁ κ. Μηλιαράκης, ἐστὶν ὅτι ὁ συντάκτης εἶδει νὰ φυλλομετρήσῃ τὰ βιβλία ἐπιστατικώτερον, καὶ νὰ ἐξασκήσῃ καὶ ποιᾶν τινὰ ἐξέλεξις καὶ κρίσιν ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταλεγόμενων βιβλίων, διατριβῶν ἢ δημοσιευμάτων, ἐὰν ταῦτα πάντα ἰδίσις ὀφθαλμοῖς εἶδεν—οὕτως ὡστε ὁ τὸν Κ α τ ἄ λ ο γ ο ν ἀνὰ χεῖρας λαμβάνων νὰ εἴχῃ διὰ ὀ ὕ ο ἡ τ ρ ι ῶ ν τὸ πολὺ λέξεων ἀσφαλῆ πως κρίσιν περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῶν. Ὁ κ. Μηλιαράκης ἠδύνατο μὲν νὰ ἀναγράψῃ τὰς δημοσιεύσεις, ὅσας ἀνεῦρεν, ἀπάσας μὴδὲ μίαν εἰ δυνατόν παραλείπων, εἶδει ὅμως, ἅτε πολλὴν ἐμπειρίαν καὶ τριβὴν κεκτημένος, ἐξοχώτερος διαφαινόμενος, νὰ

παρασυνάψη τοῖς τίτλοις τῶν αὐτῶ ἀναγεγραμμένων καὶ δύο λέξεις σημαντικὰς αὐτῶν. Οὐδὲν ὡς συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην, ἣν ὁ φίλος συντάκτης ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ ἀποφαίνεται ὅτι, «ἔτις τινες (δημοσιεύσεις), ἰκανοῦ ἀριθμοῦ, οὐδὲ μνεῖας ἔπρεπε ν' ἀξιωθῶσι, μὴ εἶσαι φροντισματα παρατηρήσεων ἀκριβῶν καὶ σπουδαίων.» Οὐχί· πολλάκις γὰρ, ἐξ αὐτῶν δὴ τῶν μὴ ἀκριβῶν καὶ ἀτόπων τὸ ἐξηκριβωμένον καὶ τὰ ληθῆς ἐξάγουεν, ἢ καθιστάμεθα προσεκτικοὶ ὅπως μὴ ὑποπέσωμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς θεωρίας παρακεκινδυνευμένους καὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀστογούσας, ὡς ἕτεροι Ἐπρεπεν ἄρα νὰ σημειωθῶσιν ὅλα τὰ δημοσιεύματα, ὡς ὀρθότατα ἔπραξεν ὁ συντάκτης, διότι πάντα εἰσὶ κτῆμα τοῦ παρελθόντος καὶ ἀποτελοῦσιν ἴδιον κλάδον εἰς φιλολογίαν παρ' ἣ μὲν παραμεληθέντα, ὡς λέγει ὁ κ. Μηλιαράκης, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ τοῦτον καλλιεργούμενον, κατὰ τὰ ἐν Εὐρώπῃ παραδεδεγμένα. Ὁ κ. Μηλιαράκης ἀγνοεῖ φαίνεται ὅτι ἐν τῇ ἐνταῦθα «Ἐταιρεία τῶν Μεσαιωνικῶν Ἑρευνητῶν» πρὸ δεκαετίας (1880) ἀνεγνώσθη μακρὸν μακρῶς μελέτης ἀνάγνωσμα ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ τελευταία τριακονταετία (1850—1880) καὶ ὁ ἑλληνικὸς Με-

σαίων ὅπως καὶ τὸ φῶς εἶδεν ἐν τῷ «Δελτίῳ» τῆς εἰρημένης ἑταιρείας (τεῦχ. Α' καὶ Β' τριμηνίας) καὶ τὰς 1—54 σελίδας αὐτοῦ κατέχει. Παρατηρησάτω ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ τίνι τρόπῳ χρονολογικῶς, τοπογραφικῶς, βιογραφικῶς ὁ ἑλληνικὸς Μεσαίων ἐξετάζεται, τίνι τρόπῳ κατὰ τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸν στοιχεῖα μελετᾶται, (οἶκος, πολιτεία, ἐκκλησία, βιογραφία, πολίτευμα, φιλολογία, μοναχικὸς βίος αὐτῆς) καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐπιστήμας, τέχνας, φιλολογίαν καὶ τὰ γράμματα. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἀπαριθμοῦνται τὰ βιβλία καὶ τὰ δημοσιεύματα τὰ περιελθόντα εἰς γνῶσιν τοῦ ἀναγνόντος ἑταίρου κ. Κηπουρίδου, τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὸ θέμα, μνημονεύεται ὁ τόπος καὶ τὸ ἔτος τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν σύναμα δὲ καὶ κρίσις ἐπὶ τῶν ἀναφερομένων ἐκφέρεται. Ἴνα δὲ μὴ ποιώμεθα λόγον περὶ τινων ἐν Ἀθήναις πρὸ ἐτῶν πολλῶν γενομένων ἀποπειρῶν καὶ ἡμεροβίων βιβλιογραφικῶν δελτίων ἢ καταλόγων, περιοριζόμεθα ἐνταῦθα μνημονεύοντες δύο μόνον δημοσιεύσεις τοιαύτας, ὧν γνῶσιν ἔχει βεβαίως ὁ κ. Μηλιαράκης, τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου ἐν τῷ «Περιοδικῷ» τοῦ ἐν τῇ

βασιλευσύση πάντ' ἀρίστου Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου (τ. ΙΑ' σ. 103—153 εἰς 4ον), «Κατάλογον τῶν παρὰ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἀπὸ ἀλώσεως μέχρι τοῦδε συγγραφέντων βιβλίων φυσικοῦστορικῶν, φυσικῶν, γεωγραφικῶν, ἱατρικῶν, μαθηματικῶν καὶ νομικῶν, καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου κ. Ν. Πολίτου ἐν τῷ «Δελτίῳ τῆς Ἱστορ. καὶ Ἑθνολ. Ἐταιρείας» τῶν συγγραφῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν μέσην καὶ νεωτέραν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν, ἐκδοθεισῶν δὲ κατὰ τὸ 1883—84 κλπ.» ἃν καὶ ἀμφοτέροι ὅλως διαφόρου χαρακτῆρός εἰσιν.

Ἐπὶ τούτοις οὐκ ὀλίγας βιβλιογραφικὰς εἰδήσεις διαφόρων κλάδων τῆς Φιλοσοφίας παρέχει ἡμῖν ἐκ Φαναρίου, ὡς ἐκ φανοῦ ἀκοιμήτου, ὁ φίλος Μ. Γεδεών ἐν πραγματεία αὐτοῦ δημοσιευομένῃ ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἔτος Η'. ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ Πνευματικὴ Κίνησις τοῦ Γένους ἡμῶν κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος ἔτη». Ἄλλ' ἢ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», τὸ ἐπίσημον τοῦτο τοῦ Πατριαρχείου τοῦ Γένους ὄργανον, δὲν ἐνυρίσκειταί πλῆρης ἐν Ἀθήναις. (Καμπούρογλου «Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων» τ. Α'. σ. 385, ὅπου προσθετόν ὅτι καὶ τὴν ἑλλειπῆ σειρᾶν

τῆς Βουλῆς δὲ ταῦτα γράφων προσεπάθησε νὰ συμπληρώσῃ προσενεγκῶν φυλλάδιά τινα) τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης οὐδὲν ἐν φύλλον κεκτημένης.

Περὶ δὲ τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Π. Βρετοῦ παρακατιόντες τὰ δέοντα λέγομεν. Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἐργασιῶν ὧν Ἕλληνες ἐν τῷ ἴδιῳ τούτῳ τῆς Φιλολογίας ἐπελαβοντο, εἶναι πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι διαπρεπῆς καθηγητὴς ἐν Γερμανίᾳ, ὁ κ. Γουσταῦος Hirschfeld, ἐν Καϊνιξβέργῃ τῆς Πρωσσίας πρὸ πολλοῦ προεἶδεν ὅτι ἀνάγκη ἐν Εὐρώπῃ σήμερον νὰ γινώσκωσι τὴν νεοελληνικὴν γεωγραφικὴν γραμματολογικὴν κίνησιν, καὶ ἐν γένει τί ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων γέγραπται. Ὁ τοῦ ἐν Καϊνιξβέργῃ Πανεπιστημίου καθηγητῆς οὐχὶ ἀπαξ καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολὴν ἐπεσκέψατο ἵνα ἐπ' ἀκριβὲς τῆς γραμματολογικῆς ταύτης κινήσεως γνῶσιν αὐτὸς οὗτος λάβῃ καὶ περισυλλέξῃ ὅτι αὐτῷ χρήσιμον ἐν ταῖς ἐνταῦθα καὶ Ἀθήναις βιβλιοθήκαις, οὐκ ὀλίγον χρόνον καταδαπανήσας ἵνα τίτλους βιβλίων, περιοδικῶν φυλλαδίων καὶ ἐφημερίδων (3) ἀντιγράψῃ. Ὁ

(3) Περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου ἔχομεν τὴν πραγματείαν τοῦ μακαρίτου μαρκησίου

γερμανός καθηγητής ἐδημοσίευσε μάλιστα τῷ 1884 καὶ διατριβὴν περὶ τοῦ θέματος ἀξιόλογον ἐν τοῖς Geograph. Jahrbuch r. X, (1884) σ. 401—444, ἐν ἣ ἀνωμολόγει μὲν τὸ δυσχερὲς, σχεδὸν αὐτὸ τὸ ἀδύνατον τοῦ κατασκοπεῖσαι σήμερον, εἴπερ ποτε, τὴν περὶ τὴν γεωγραφικὴν φιλολογίαν ἐργασίαν τῶν νῦν Ἑλλήνων, οὐκ ὀλίγον δὲ πρὸς τοῦτο ὕλικόν ὡς καλὸς καὶ ἐπιτηδῆσιος συλλογεὺς συνεβάλετο. Ἔτερον ἔργον ἐν δυσὶ παχυτάτοις τόμοις, ἀλλ' ἔργον εὐσυνείδητον καὶ ἀξιολογώτατον τοῦ σοφοῦ καὶ ἐξόχου φιλέλληνος Αἰμιλίου Λεγυράνου καθηγητοῦ ἐν τῇ ἐν Παρισίοις Ἑθνικῇ Σχολῇ τῶν καθωμιλημένων ἀνατολικῶν γλωσσῶν, μεγαλοπρεπῶς διεσκευασμένον (grossartig ange-

de Queux de St. Hilaire ἐν τῇ «Ἐπετηρίδι» τοῦ πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου 1871 σ. 147—179· καὶ ὁ ἡμέτερος κ. Βικέλας ἔγραψεν ἐν τῇ «Ἐπετηρίδι» τοῦ 1883. Τῆς τελευταίας ταύτης διατριβῆς μετάφρασις ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἐστία» ἀριθ. 423 καὶ 424, εἰάν μή τι παρόραμα συνέθη ἐν τοῖς σημειωταρίοις μου.

legl. (4) κατὰ τὴν τῶν φίλων Γερμανῶν ἀληθῆ ὁμολογίαν δὲν πρέπει νὰ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ, διότι στενότερα τῷ σκοπῷ ἡμῶν σχετίζεται, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ «Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία», ἥτοι περιγραφή raisonnée des ouvrages publiés en grec par des Grecs κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνα. Αὕτη, ἔσται δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ διὰ πάντα περὶ τὴν ἑλληνικὴν γραμματείαν τὴν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἀσχολούμενον κτῆμα ἔσται μετὰ τῶν προσεχῶς ἐκδοθησομένων Παραρτημάτων αὐτῆς. Καὶ τοῦτο χάρις τῇ ἀξιεπαινῶ πρωτοβουλίᾳ καὶ οὐχὶ μικρᾷ δαπάνῃ Γεωργίου τοῦ Μαυροκορδάτου πατρῴζοντος γόνου εὐκλεοῦς οἴκου. Δύο ἄρα αἰῶνων (1601—1800) Βιβλιογραφία ὑπολείπεται νὰ συνταχθῇ, ἐργασία ὁμως ἥτις πολλῶ δυσχερῆς καὶ κοπιωδέστερα ἔσται, καθότι τὸ περιληφθησόμενον ὕλικόν οὐχὶ ὀλιγωτέρους τῶν δέκα δγκωδῶν τόμων συμπληρώσει, εἰάν οἱ ἐκ τινῶν δεδομένων ὑπολογισμοὶ ἡμῶν ὧσιν ἀσφαλεῖς. Οἰκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος μέχρι τοῦ νῦν βιβλιογραφικὴ ἐργασία δέον νὰ

(4) Ὅρα Beilage τῆς Allgemeine Zeitung 1888 353. (Μονάχου).

κατατηθῆ, πολλαὶ δὲ χεῖρες ἐπὶ τούτῳ νὰ ἐργασθῶσιν εἰς εὐδῶσιν τοῦ ἔργου, διότι αἱ τελευταῖαι δεκαετηρίδες μετέχουσιν ἐνεργείας καὶ ζωτικότητος εἰς διανοητικὰ προϊόντα ἀπαρμιλλοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς προγενεστέρας, αἱ δὲ τόποι τῶν ἐκδόσεων ὑπερηύξησαν. Πᾶσα γωνία ἐν Ἑλλάδι, ὡς γνωστὴν, ὡς καὶ αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς εὐρείας ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἔχουσι τυπογραφεῖον, καὶ ἡ μηχανὴ εἰς ἀέναον κίνησιν διατελεῖ. Εὐχὴ λοιπὸν καὶ πόθος κατ' ἐξ ἡμετέρων καὶ ἀλλοδαπῶν ἦτο νὰ ἔχωμεν συντεταγμένους βιβλιογραφικούς καταλόγους, ἰδίᾳ δὲ γεωγραφηθέντων καταλόγων, τὴν εὐχὴν δὲ ταύτην ἐπραγματώσων ὁ κ. Μιλιαράκης, αὐτὸς τουτέστιν ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ὁ δ ἡ γ ο ὕ τῶν τοπογραφικῶν περιγραφῶν. Ὁ παρασχὼν ἄλλοτε διὰ τοῦ Ὁ δ ἡ γ ο ὕ τὴν κλεῖδα περὶ τὴν εὐρεσιν, συλλογὴν, κατάταξιν καὶ περιγραφὴν γεωγραφικῶν καὶ τοπογραφικῶν γνώσεων τῶ μὴ ἐπιστημόνως πρὸς τὴν τοιαύτην ὕλην ἔχοντι, νῦν διὰ τοῦ Κα τ α λ ὅ γ ο υ αὐτοῦ παρέχει εὐκόλῃαν τῶ τε ἰδιώτῃ καὶ τῶ ἐπιστήμονι καὶ ὀδηγεῖ ἀμφοτέρους ἐν τῶ εὐρεῖ πεδίῳ τῆς μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γενομένης ἐργασίας καὶ ἐρεύνης. Τίς θέλων νὰ γράψῃ ἢ νὰ συγγρά-

ψῃ τι περὶ πόλεως, χωρίου ἢ κώμης δὲν εὐρέθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀναζητήσῃ τὶν α τὰ περὶ αὐτῆς γραφέντα, καὶ ὑπὸ τῶν ο ς καὶ π ο ὕ καὶ π ὅ τ ε; Τίς δὲν ἠσθάνῃ τὴν ἔλλειψιν καταλόγου, ἐν ᾧ τὰ σχετικὰ συγγράματα, φυλλάδια, διατριβαὶ κτλ. ἀριθμοῦνται τοῦλάχιστον, εἰ μὴ περιγράφονται; Πρὸ πάντων ἰδιαιτέραν ἀνάγκην συναισθανόμεθα οἱ περὶ τοπογραφικῆς μελέτας καὶ μονογραφίας ἀσχολούμενοι.

§ Ὁ κ. Μιλιαράκης προβάς εἰς τὴν σύμπηξιν τοῦ προκειμένου καταλόγου περιέλαβεν ἐν τούτῳ μόνον τὰ ὑπὸ Ἑ λ λ ῆ ν ω ν γεωγραφηθέντα. Καὶ εἶχε δίκαιον, οὐχὶ διότι ἡ κατατακτέα ὕλη θὰ ἦτον, ἐὰν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ὑπὸ ξένων μὴ Ἑλλήνων περὶ ἑλληνικῶν τόπων καὶ πραγμάτων γραφέντα, πολλὴ καὶ ἐπομένως δυσχερεστέρα πρὸς κατάταξιν, ἀλλὰ διότι ὁ μέλλων νὰ γράψῃ τι ὀφείλει πρῶτον νὰ γινώσκῃ τί ἐν τῇ μητρικῇ αὐτοῦ φωνῇ περὶ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ λόγου αὐτοῦ ἐγράφη, εἶτα δὲ ν' ἀναδράμῃ εἰς τὰς τῶν ξένων μελέτας.

§ Ὁ κ. Μιλιαράκης ἀριθμεῖ ἐν τῶ Κα τ α λ ὅ γ ω τίτλους συγγραμμάτων, περιηγήσεων, μονογραφικῶν καὶ ἐν γένει δημοσιευμάτων ἐν ὄλῳ 1430, πάντα, ὡς ἦδη εἶπομεν, Ἑλλήνων ἔργα. Ἐν τῶ ἀριθ-

μῶ τούτῳ δὲν περιλαμβάνονται τὰ διδακτικὰ βιβλία καὶ ἐγχειρίδια, οὔτε οἱ γεωγραφικοὶ χάρται, οὔτε αἱ μεταφράσεις ξένων ἔργων, πλὴν ἐκείνων, οἷς οἱ μεταφράσται ἰδίαις σημειώσεις προσέθηκαν ἢ διορθώσεις ἐπιλούσαν, καὶ πλὴν τῶν πατριδογραφικῶν. Ὁ φίλος συντάκτης τοῦ Καταλόγου δὲν εἶχεν ἄδικον ἐπίτηδες μὴ συγκαταριθμήσας τὰς γεωγραφίας καὶ τὰ γεωγραφικὰ ἐγχειρίδια, διότι οὐχὶ μόνον ἐν Ἀθήναις, ἐνθα, τέλος πάντων ἀπὸ ὀκταετίας διὰ τοῦ περὶ διδακτικῶν βιβλίων νόμου περιστάλη τὸ κακὸν καὶ ἡ τεραστία ἐπαύξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τοιούτων — καίτοι καὶ τὸ καλὸν τοῦτο πάλιν οὐχὶ ἄμικτον κακοῦ — ἀλλὰ καὶ ἐν ΚΠ ἔχομεν ἰκα.ὰ καὶ ἀνομοιόμορφα ἀρκετὰ νὰ λάβῃ τις τὸν κόπον καὶ νὰ περιέλθῃ τὰ σχολεῖα ἀρρένων τε καὶ θηλέων τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατῆ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου. Καὶ ταῦτα πάντα — ἅς τὸ εἴπωμεν — ὑπὸ ἀνδρῶν ἀναρμεδίων καὶ ἐν τῇ γεωγραφικῇ ἐπιστήμῃ ἀστοιχειώτων γεγραμμένα, ἀλλὰ πάντα κατὰ τὴν νέαν διδακτικὴν μέθοδον (!), ἐκτὸς ἐὰν ἐξαίρεση τις ἐν ἡ κατ' ἐπιείκειαν δύο.

§ Ἐν τοῖς ὑπὸ Ἑλλήνων γεωγραφηθεῖσι τοῦ κ. Μ. δὲν εὐρίσκομεν μόνον τὰ

ἐν τῇ Ἑλληνικῇ δεδημοσιευμένα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ξέναις φωναῖς, ὡς γ α λ λ ι κ ῆ ('Αρ. 3, 4, 9, 13. . . 768, 967, 972 κλ.) ἰ τ α λ ι κ ῆ ('Αρ. 929, 950, 966, 980, 984 κλ.) λ α τ ι ν ι κ ῆ ('Αρ. 769) γ ε ρ μ α ν ι κ ῆ ('Αρ. 115, 746). Βάσις ἄρα τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Μηλιαράκη ἐστὶν ἡ ἑλληνικὴ ἐθνότης, δῆλα δὲ τί ὑπὸ Ἑλλήνων ἐγράφη, ἀδιάφορον ἐν τίνι φωνῇ. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν τὸ σημεῖον διαφέρει α') ὁ κατάλογος, τοῦ διτόμου, τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Βρετοῦ ποιηθέντος (5), περιλαμβάνοντος τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων ἑλληνιστῶν ἐκτυπωθέντα. β') Ὁ κ. Μηλιαράκης οἶονεὶ ἐπιλήσμων τῆς τεθείσης αὐτῷ ἀρχῆς τοῦ μόνον τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων ποιηθέντα ἐν τῷ καταλόγῳ ἀριθμηθῆσαι ἀνέμιξε καὶ βιβλία ὑπὸ ἀλλοδαπῶν συγγραφέων, ἀλλοδαπῶν ὅμως ὡς λέγει, οἳ τινες ἐν Ἑλλάδι

5) Νεοελληνικῆ φιλολογίᾳ, ἡτοι κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας μέχρι τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλείας τυπωθέντων βιβλίων παρ' Ἑλλήνων εἰς τὴν ὀμιλουμένην ἢ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Βρετοῦ ἐν Ἀθήναις τ. 2. 1854 καὶ 1857.

δειήνυσαν τὸν βίον καὶ εἰργάσθησαν εἰς ἰδιόδοντινα ἐπιστημονικὸν κλάδον. Τὰ ὑπὸ τούτων ὅμως γεωγραφηθέντα—ἵνα αὐτὴν τὴν λέξιν τοῦ κ. Μ. μεταχειρισώμεθα—ἀνέρχονται εἰς εἰκάδα, ἐὰν δὲν ἐσφάλημεν ἐν τῇ ἀριθμήσει, ὥστε ὁ κ. Μ. ἀπαξ θεωρήσας ἀπαραίτητον νὰ συμπεριλάβῃ ταῦτα ἐν τῷ κατὰ λόγον ἡδύνατο ταῦτα ἐν παραρτήματι νὰ προσαρτήσῃ τῷ ἔργῳ αὐτοῦ ἀποχωρίζων πάντη τῶν ἑλληνικῶν ἐργασιῶν. Ἴδου καὶ δευτέρον σημεῖον. καθ' ὃ ὁ κ. Μ. ἀφίσταται τοῦ Βρετοῦ. γ') Τρίτον καὶ μέγα σημεῖον διαφορᾶς μεταξὺ τῶν δύο συγγραφέων ἐστίν, ὡς γνωστὸν, ὅτι ὁ μὲν Βρετὸς ἄρχεται ἀπὸ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων καὶ βαίνει μέχρι τῆς ἐγκαθιδρύσεως βασιλείας ἐν Ἑλλάδι, ὁ δὲ κ. Μηλιαράκης ἀπὸ τοῦ 1800 ἀρχόμενος κατὰ ἕξ δεκαετηρίδας τὴν ἐργασίαν πλουτίζει εἰδικεύσας μάλιστα αὐτὴν καὶ κατατεμαχίσας τὴν ἐργασίαν, διότι ὁ μὲν Κατάλογος τοῦ Βρετοῦ περιέχει 1278 τίτλους ἢ μᾶλλον 812, διότι τὸ Α' μέρος αὐτοῦ ἔχει τίτλους ἐκκλησιαστικῶν μόνον βιβλίων, ἐνῶ δὲ τοῦ κ. Μηλιαράκη περιέχει 1430 γεωγραφικοὺς, οὐχὶ δὲ ἐν γένει ἐπιστημονικοὺς, ὡς ὁ τοῦ Β' μέρους τοῦ Βρετοῦ. Τοῦτό ἐστιν λοιπὸν τὸ

σπουδαιότερον σημεῖον τῆς διαφορᾶς τῶν ἐργασιῶν τῶν δύο ἀκαμάτων συλλογῶν. Μία δὲ παρατήρησις ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἐν ταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοις· ὅτι ὁ μὲν ἀτελής ἐκαῖνος ἀλλ' ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, ἐν ᾧ ἐγένετο, σπουδαιότατος Κατάλογος τοῦ Βρετοῦ δεικνύει προδήλως ὅτι καὶ ἐν τῇ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐποχῇ δὲν ἔλειψαν ἄνδρες ἐκ τοῦ παμφοῦς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους στερεώματος, καίπερ πλείστοις πειρασμοῖς συνεχόμενοι, ἀναδεικνύμενοι κληρονόμοι καὶ θεματοφύλακες τῆς προγονικῆς σοφίας· ὁ δὲ τοῦ κ. Μηλιαράκη πρόκειται τρανὸν δεῖγμα πᾶσι τοῖς τοῦ ἔθνους ἡμῶν κατασχυοφαντοῦσιν· ὅτι οἱ Ἕλληνες μετ' Ἰσλάς τὰς συμπαρομαρτούσας δυσκολίας, τὰς συμφορὰς τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ διαβίησιν, δὲν καρκίνοβατοῦσιν, ὅτι ἐργάζονται ἵνα δεῖξωσιν ὅτι εἰσὶ γόνιοι τῶν προγόνων αὐτῶν πιστοὶ καὶ θαρροῦσιν ὅτι αὐριοὶ ἔσται ἄμεινον. Ἐμβλεψάτωσαν οἱ βουλόμενοι εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον, παραβαλέτωσαν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν δύο Καταλόγων καὶ δικαιώσουσιν ἡμᾶς ἐξάπαντος. Οἱ ἀριθμοὶ λαλοῦσι· διότι ἐνῶ ἡ τετάρτη δεκαετία τοῦ αἰῶνος (1830—1839) περιλαμβάνει 44 τίτλους, ἡ ἐνάτη ἀντιπροσωπεύεται δι' ἀριθμοῦ ὑπερῶδεκαπλασίου 544. «Πλὴν ἀλλὰ περιττοὶ λόγοι

πάντες, ὧν ἐναργῆ καὶ σαφέστερα τὰ ἔργα, ἄπερ ἡ θεία καὶ οὐράνιος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν δύναμις, πάντας ἀνθρώπους τῆς ἔνθεον καὶ οὐράνιον ζωὴν εὐαγγελιζομένη, διαρρήθην εἰσέτι καὶ νῦν ἐπιδεικνύεται, λέγει Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἐν τῇ «Εὐαγγελικῇ Προπαρασκευῇ».

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω καθολικώτερον εἰρημένα, ἐπισκεψώμεθα εἰδικώτερον τὴν κοπιώδη ἐργασίαν τοῦ κ. Μηλιαράκη. Ἐὰν οἱ ἐν Εὐρώπῃ κρίνωσιν ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἐπιεικέστερον τοῦ δέοντος ἐπαινοῦντες τὰ καλὰ μέρη συγγραφῆς τινος, ἀκροθιγῶς δὲ μόνον τὰς ἑλλείψεις ἡμῶν ὑποδεικνύοντες, τοῦτο γίνεται διότι τὰ πρόσωπα, περὶ ὧν ἡ κρίσις, εἰσὶν αὐτοῖς γνωστὰ εἴτε προσωπικῶς εἴτε ἐκ συγγραφῶν. Ἐκτὸς τούτου προθυμοῦνται πάντοτε νὰ παραθαρρύνωσιν ἡμᾶς εἰς ἐργασίας, τὰς ὁποίας αὐτοὶ μὲν δύνανται ἴσως κάλλιον ἡμῶν καὶ μεθοδικώτερον εἰς πέρας ν' ἀγάγωσιν, ἅτε καὶ τῶν πρὸς τοῦτο μέσων μὴ στερόμενοι, ἀποφεύγουσιν ὅμως προκειμένου περὶ περιηγήσεων ἐν Ἀνατολῇ μακρῶν, κοπιωδῶν, ὅς δ' εἰπεῖν καὶ θαπανηρῶν. Ἡμεῖς πρέπει νὰ ὦμεν αὐτοὶ ἑαυτῶν ἀσθηρότεροι κριταί. Οἱ Ἕλληνες δύνανται ἐν πολλοῖς, καὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπέρτεροι νὰ ἀναδειχθῶσιν, ἐπει-

δὴ οὔτε εὐφυίας οὔτε τοῦ πρὸς τὰ καλὰ ζήλου ἀμοιροῦσιν. Ἄλλ' ὁμολογητέον ὅτι περὶ τὸ μεθοδικώτερον καὶ τελεσφορώτερον ἐργάζεσθαι ἐλαττοῦνται τῶν ἐν Εὐρώπῃ συναδέλφων αὐτῶν. Ὁ κόρος ἐπέρχεται αὐτοῖς αἰ' ὀλίγον αὐστηρῶς ἐργασθεῖσιν, ἡ πρώτη ζέσις μετριάζεται ὁ ζῆλος μαραίνεται, ἐπιδιώκεται δὲ τὸ εὐκόλον καὶ πρόχειρον. Εἰς τοῦτο ὅμως δὲν πταίει μόνον ἡ περὶ τὸ ἐργάζεσθαι ἀνεπιστημοσύνη, ἡ ἑλλειψίς βιβλιοθηκῶν καὶ ἐν γένει τῶν εὐκολιῶν, αἵτινες παρέχονται τοῖς ἐργάταις τῆς ἐπιστήμης ἐν Εὐρώπῃ πρὸς εὐκοπωτέραν, ἑνετωτέραν καὶ ταχυτέραν ἐργασίαν, εὐκολιῶν, αἵτινες παντὶ μὴ ἐργασαμένῳ ἐκεῖ ἐπὶ τινα τοῦλάχιστον χρόνον φαίνονται αὐτόχρημα μῦθοι· ἀλλὰ καὶ ἄλλα πράγματα βαθύτερον ἐν τῇ κοινωνίᾳ αὐτῇ ἐρριζωμένα, ἅτινα πληροῦσιν ἀπογοητεύσεως τὸν θέλοντα νὰ ἐργασθῆ, ἀθροῦτως καὶ εἰλικρινῶς καὶ οὐ χι' ἰσ α ρ λ α τ α ν ι κ ὠ ς καὶ σ α τ α ν ι κ ὠ ς. Ἄλλ' ἐξερχώμεθα τοῦ θέματος παύσωμεν διότι . . . Ἐνταῦθα σὺν ταῖς παρομαρτούσαις τῇ φύσει τῶν πραγμάτων δυσκολίαις ἔχομεν καὶ τὰς ἀποστάσεις, αἵτινες ἀπορροφοῦσι πολυτιμώτατον χρόνον. Νομίζομεν ὅτι νοοῦμεθα. Ἰπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἀκριβῶς ὁ φίλος Μηλιαρά-

κης εὐτυχέστερος ἡμῶν τῶν ἐν ΚΠ, παρέσχεν ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ βιβλίον αὐτοῦ ἐπιστατικώτερον καὶ νὰ συνοψίσωμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις προχείρως τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ἐνδόντες εἰς προτροπὰς φίλων καὶ συναδέλφων πρεσβυτέρων. Οἱ φίλοι καὶ συναδέλφοι ἀπηγοῦμεν παρὰ τοῦ κ. Μηλιαράκη καὶ ἐν τῷ νέῳ πρωτοτύπῳ αὐτοῦ ἔργῳ πλειότερα, ἀφ' οὗ εἶχομεν αὐτοῦ τούτου προγενέστερα ἔργα λίαν ἀξιοσπούδαστα, ἀπηγοῦμεν δὲ παρ' αὐτοῦ πλειότερα, διότι ἡδύνατο, εἰ ἤθούλετο.

Α') α) Ὁ κ. Μηλιαράκης πρῶτιστα πάντων εἶδει νὰ διασαφήσῃ ἢ μᾶλλον νὰ ὀρίσῃ ἡμῖν ἀκριβέστερον τὸν κύκλον τοῦ πονήματος αὐτοῦ. Δὲν ζητοῦμεν τὸν ὄρισμὸν τῆς λέξεως Γεωγραφία ἢ τῆς λέξεως Γεωγραφούμενα (6). Ἡθέλωμεν μόνον νὰ μάθωμεν τὴν βᾶσιν τῆς διαιρέσεως τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, τὰ ὅρια τῶν ζητητέων ἐν αὐτῇ, ὡς τοῦτο ἔπραξεν ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρονολογίαν (1800 — 1889). Ποιούμεθα φιλικώτατα τὴν παρατήρησιν ταύτην, διότι ἐν τῷ Κ α τ α λ ό γ ω περιέχον-

(6) Γεωγραφούμενα = τὰ διαλαμβάνοντα περὶ γῆς συγγράμματα παρ' Ἀθηναίω τὰ τοῦ Στράβωνος ἔργα.

ται καὶ τίτλοι βιβλίων ἢ δημοσιευμάτων μὴ ἀναγομένων εἰς τὰς γνωστὰς τῆς γεωγραφικῆς ἐπιστήμης διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις (Στατιστικὴν, ζωολογικὴν, βοτανικὴν, ἰχθυολογίαν, βιομηχανικὴν, ἱατρικὴν, ἐθνολογικὴν, στρατιωτικὴν, ἱατρικὴν, περιηγήσεις, ὁδοιπορίας κτλ) ἀλλὰ στενότατα σχετιζομένων ἢ εἰς ἄλλους κλάδους τῆς φιλοσοφίας ἀνηκόντων, διότι «τῆς τοῦ φιλοσόφου πραγματείας εἶναι νομίζομεν καὶ τὴν Γεωγραφικὴν (7)». Ἐν ἄλλαις λέξεσι τὶ ἐνόει ὁ κύριος Μ. νὰ παραλάβῃ ἐν τῷ κ α τ α λ ό γ ω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Γεωγραφική ἐν τ α. Ἐν τούτοις ὁμιλοῦμεν, ὅτι ὁ καθορισμὸς τῆς βάσεως, ἣν ζητοῦμεν λίαν δυσχερῆς, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποιοῦ τῆς διαιρετέας ὕλης. Ἐντὸς τοῦ γεωγραφικοῦ βιβλίου π. χ. ὑπάρχουσι καὶ ἱατρικὰ καὶ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ πράγματα. Αἱ μονογραφίαι π. χ. ἀς παρατίθῃσιν ὁ κ. Μηλιαράκης φέρουσι καθαρῶς γεωγραφικὸν χαρακτῆρα; δὲν φέρουσι σύναμα ἱστορικὸν καὶ φιλολογικόν; Τούτου ἕνεκα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τοιαύτης συγχύσεως καὶ ἀνωμαλίας, συνομολογήσει ἡμῖν ὁ κ. Μηλιαράκης ὅτι κάλ-

(7) Στράβων ἐν ἀρχῇ.

λιον θά ἔπραττε μ' ἔνα ν κόπο νά πα-
 ραθῆ καὶ τὰ ἱστορικά, προστιθεὶς τὸ πολὺ
 εἰς τὸν τίτλον καὶ . . . καὶ τὸ Ἱστορη-
 θέντα, καὶ ὀλίγας ἀκόμη σελίδας, χαίρειν
 ἔων πάλιν τὰ διδασκτικὰ βιβλία, διότι καὶ
 τούτων οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Ἐν τοιαύτῃ πε-
 ριπτώσει θά εἴχομεν ἀσφαλέστερον γνώμονα
 τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Μηλιαράκη, θ' ἀπὴλ-
 λάσσετο δὲ ὁ τοῦ καταλόγου συλλο-
 γεὺς ἕνεκα τριῶν ἢ καὶ περισσοτέρων σελί-
 δων γεωγραφικῶν νὰ μνημονεύῃ συγγράμ-
 ματος μὴ γεωγραφικοῦ, π. χ. 915, 924,
 1067, 1080 κλ. Τὸ δὲ πάντων σπουδαιό-
 τερον ὅτι θά ἀπῆλλαψε ὁ κ. Μηλιαράκης
 τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον νὰ ζητῆ παρ'
 αὐτοῦ νέον κατάλογον ἱστορηθέντων,
 ἐν ᾧ πάλιν κατ' ἀνάποδραστον ἀνάγκην
 καὶ γεωγραφικὰ θ' ἀνευρίσκοντο, ἀξιούμε-
 νος οὕτω τῆς εὐλογίας οὐ μόνον τῶν Γεω-
 γραφικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν Ἱστορικῶν καὶ ἐν
 γένει τοῦ Φιλοσοφοῦντος κόσμου. Ἄλλως τε
 εἰς σκοπὸς αὐτοῦ τῆν ἢ τῶν γεωγρα-
 φηθέντων συλλογῇ οὐχὶ δὲ καὶ τῶν
 ἱστορηθέντων, διατὶ κατέταξεν ἐν
 τῷ «Καταλόγῳ» αὐτοῦ καὶ κατ' ἐξοχὴν
 Ἱστορικά; Πρβλ. τοῖς ἀριθμ. 474, 540,
 609, 772, 811, 841, 1070 καὶ ὅπου αὐ-

τὸς οὗτος καὶ τὴν λέξιν Ἱστορικὸν ἐν
 παρενθέσει σημειοῦται.

Μαρτύρια δὲ τῶν ὄψ' ἡμῶν εἰρημένων
 ἔστωσαν ἐκ συμπτώσεως μᾶλλον ἢ ἐπίτηδός
 λαμβανόμενοι ἐκ τοῦ «Καταλόγου» τίτλοι,
 οὐς παρὰ πόδας κατατιθέμεθα, τῶν ἐπαίόν-
 των ἕνεκα.

Ἀριθμὸς 14 «Συνοπτικὴ Ἐκθεσις περὶ
 τῶν . . . ἀρχαιοτήτων».

42 «Ἰλῆ ὅπως χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπό-
 δεξιζιν ὅτι οἱ νῦν κατοικοῦντες τὴν Ἑλλάδα
 εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων».

48 «Διαφορὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀνα-
 τολῆς καὶ τῆς Ρωμανίας».

51 «Καταγωγή καὶ ὄνομα τῶν Βλάχων»,

53 «Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀλβανῶν
 καὶ Σλαύων».

661 «Χρονικὰ τῆς Πατριαρχ. Ἀκαδη-
 μίας τοῦ φίλου Γεδεῶν ἱστορικὰ εἰδήσεις
 περὶ τῆς Μ. Ἐκκλησίας 1454—1830».

662 Τοῦ αὐτοῦ «Χρονικὰ τοῦ πατριαρ-
 χικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ»

ἀνάγονται εἰς τὰ Γεωγραφηθέντα;

Ἡ τὰ ἐξῆς·

552 «Τὰ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα
 τῶν Ἰωαννίνων».

574 «Περὶ τινων νομισμάτων καὶ ἐπι-
 γραφῶν Μακεδονίας».

578 «Περὶ τῆς ἐν ΚΠ φιλεκπαιδ. Μακεδον. Ἀδελφότητος».

582 «Περὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων».

585 «Περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη Διδασκαλείου».

586 «Περιληπτικὴ Ἐκθεσις τῶν ἔργων τοῦ ἐν Θεσσαλον. Συλλόγου.»

616 «Ἀνέκδοτος ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή ἐξ Ἀμφιπόλεως.»

638 «Περὶ τοῦ ἔθνικοῦ Βυζαντινός ἢ Βυζαντινός.»

891 «Τὸ τσανάκι τῆς Ἰδρας, ἢ σηπεδονῶδες νόσημα τῶν παιδῶν ἐν Ἰδρᾷ.»

892 «Μελέτη περὶ τῆς ἐν Ἰδρᾷ νόσου τσανάκι.»

896 «Περὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομιζομένου τοῦ Πανελληνίου Διδε ναοῦ εἰκασίαι.»

900 «Ἐκθεσις χημικῆς ἀναλύσεως τῶν ἐν Αἰγίνῃ ὑδάτων.»

975 «Βασιλικὴ Ἰπαυλις ἐν Κερκύρᾳ.»

976α «Περὶ τῶν ἀγίων Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου, ἢ τὸ Γλωσσάριον τῆς Οἰνός τοῦ Πόντου», ἢ

1233 «Ἐπιγραφή ἀνέκδοτος ὑπὸ Δ.Γ.Φ.»

1256 «Ἀρχαιολογικὰ (ἐπιγραφαὶ Βιθυνίας), ὑπὸ Χρ. Παππαδοπούλου.»

6) Ἐὰν ὅλα ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὰ

Γεωγραφηθέντα ὅπως τοῦλάχιστον ἡμετέστην λέξιν νοοῦμεν, τότε ὁ υ ο ὡ τ ἢ θ ἄ τ ε ρ ο ν, ἢ ἔπρεπε ν' ἀφαιρεθῶσιν, ἢ κατὰ ταῦτα καὶ ἕτερα νὰ προστεθῶσι.

Ὅτω π. χ. κατὰ τὸ 368 «περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐλευσινίου» ὑπὸ Κ. Πιττάκη ἢ τὸ 369 «Ἰπόμευμα περὶ Λυκείου» ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κάλλιστα δύναται νὰ προστεθῇ τὸ «Περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ Θρασυλλεῖου Μνημείου» ἐν Ἀθήναις 1854 ὑπὸ Γ. Γ. Παππαδοπούλου, ὡς καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ «Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Δυσικρατείου μνημείου» 1852. (Ἐν προγράμμασι τοῦ Ἑλλην. ἐκπαιδευτηρίου). Ἐπίσης κατὰ τὸ 371 καὶ τόδα «Ὁ συνοικισμὸς τῆς τῶν Ἀθηνῶν Πόλεως», λόγος Ἐμμ. Κοκκίνου ἀναλαμβάνοντος τὴν πρυτανεῖαν ἐν Ἀθήναις 1880 καὶ ἕτερα.

Ἐπίσης κατὰ τὸ 920 «Συλλογὴ ἀρχαιολογικῶν λειψάνων τῆς νήσου Κεφαλληνίας ὑπὸ Ἰεχωθάτου, καὶ τὸ 899 «Οἱ ἐν Αἰγίνῃ ὑπόγειοι τάφοι» κατατακτέον καὶ τὴν πραγματείαν «Ἀρχαῖοι τάφοι ἐν Πάλῃ τῆς Κεφαλληνίας», δημοσιευθεῖσαν ἐν Παρνασσοῦτ. Η', σ. 184—189, ἣν ἄλλως τε ὁ κ. Μ. ὤφειλε νὰ σημειώσῃται ἐν τῷ Καταλόγῳ, ἀφ' οὗ τοῦ Παρνασσοῦ σειρὰν συνεβουλεύθη, πάσας δὲ

τὰς δημοσιεύσεις ἀνέγραψεν, ὡς λέγει, οὐχὶ κατ' ἐκλογὴν.

Ὁ κ. Μηλιαράκης πολλαχοῦ κατατάσσει Ἐπιγραφικὰ, νομισματικὰ, διατίλοιπὸν ἐν τοῖς γενικοῖς περὶ Ἰονίων νήσων (910 καὶ ἐξῆς) δὲν μνημονεύει καὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ μακαρίτου Π. Δάμπρου «Νομίσματα καὶ Μετάλλια τῆς Ἐπανήσου πολιτείας», καὶ «τῆς ἐπικρίσεως ἐπὶ περιόδου τοῦ ἄνω συγγράμματος ὑπὸ Μ, Θεοτόκη» ἐν Κερκύρα 1884 σ. 32 16ον καὶ ἐν τῇ ἑφημερίδι «Φωνῇ τῆς Κερκύρας» 21 Ἰουνίου 1884 καὶ ἐ. Καταλέγων δὲ αὐτόθι (916) τὴν πραγματείαν τοῦ κ. Ἰδρωμένου περὶ τῆς ἐν Ἰονίοις νήσοις ἐκπαιδεύσεως καὶ ἑτέρων ἐν προθήκαις 911α 911β 911γ, διατί δὲν μιν μνησκεται καὶ φυλλαδίου ἐπιγραφομένου «διατάγματα καὶ κανονισμοὶ τῶν σχολείων τοῦ Ἰονίου κράτους ἑλληνιστὶ καὶ ἰταλιστὶ» φυλλάδιον ὅμως ὅπερ μόνον μνημονευόμενον εὔρομεν, καὶ τὰ βιογραφικὰ ἱστορικὰ ὑπομνήματα περὶ τοῦ κόμητος Φερ. Γυιλφῶρδ καὶ περὶ τῆς παρ' αὐτοῦ συστηθείσης ἀκαδημίας ἑλληνιστὶ καὶ ἰταλιστὶ ὑπὸ Α. Παπαδ. Βρετοῦ Ἀθῆναι· 1846 (σ. 224).

Κατὰ τὸ 578 ἢ 1210 «Περὶ τῆς ἐν ΚΠ φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος τῆς Κυζίκου

ἢ Πρόοδος δὲν ἔπρεπε π.χ. νὰ προστεθῇ καὶ τὸ «Χρονικὰ τοῦ ἐν Σύμῃ ἀναγνωστηρίου Ἀγγλῆς. Ἔτος Α'. 1872—73. 1874 σελ. 100, καὶ τόσα ἀκόμη οὐχὶ ὀλίγα;

Ἀποῦ δὲ βλέπουεν περὶ ἰχθυολογίας, ἀλγείας, ἀποδημίας ἰχθύων καὶ ἐν Ἑλλάδι συγγραφὰς καὶ δημοσιεύσεις κατακεχωρισμένας ἐν τῷ Καταλόγῳ (ἀρ. 125, 129, 130) δὲν ἐδικαιούμεθα ἄρα γε ν' ἀπαιτήσωμεν τὴν ἐγγραφὴν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν Ὀστράκων τοῦ Ν. Σαργιάννη; (Ἀθῆν. 1870). δίκην ἀστεϊσμοῦ. ὡς τοῦτο ἔπραξε καὶ διὰ τὴν Συμαῖδα;

Β') α. Ἀνωτέρω ἐρρήθη ὅτι ὁ κ. Μηλιαράκης ἐν τοῖς ὑπὸ Ἑλλήνων Γεωγραφηθεῖσιν ἠξίωσε νὰ κατατάξῃ καὶ ἐκεῖνων τῶν ἀλλοδαπῶν τὰς ἐργασίας, οἷτιν ἐς ἐν Ἑλλάδι διεήνυσαν τὸν βίον αὐτῶν καὶ εἰργάσθησαν εἰς ἴδιόν τινα ἐπιστημονικὸν κλάδον. Μεταξὺ τούτων ἀναφέρει τὸν χημικὸν Λάνδσπερ, τὸν βοτανικὸν Χελδράιχ. Ἐνταῦθα διερωτώμεθα: δὲν ἦτο πρέπον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦλάχιστον αἱ πολύτιμοι ἐργασίαι τοῦ μακαρίτου Λουδοβίκου Ροσσ, χρηματίσαντος καὶ καθηγητοῦ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἐπὶ ἔτη (1837—1843);

Αἱ ἐργασίαι καὶ περιηγήσεις τοῦ Ross, ἔς δ κ. Μηλιαράκης καὶ εἶδε καὶ ἐμελέτησε βεβαίως, δὲν ἔχουσι μεγίστην σπουδαιότητα καὶ δὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς θέσεως ἀρχαίων πόλεων τῶν νήσων κλ ; Ἐν τέλει δὲ δὲν ὑπάγονται μᾶλλον αὐταὶ εἰς τὸν κύκλον τοῦ κ. Μηλιαράκη, ἢ αἰ τοῦ Λάνδερερ ; Ἡ δὲ διότι ὁ Ross δὲν ἀπεβίωσεν ἐν Ἑλλάδι, δὲν διεήνευσεν ἐπὶ τὸν βίον αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν πολύτιμοι καὶ πολύτομοι μελέται τοῦ σοφοῦ ἀνδρός. Ἡμεῖς ἐνταῦθα παρατιθέμεθα τοὺς τίτλους μόνον τῶν ἀναγομένων εἰς τὸν κύκλον τοῦ κ. Μηλιαράκη, τῶν καὶ σπουδαιότερων εὐχόμενοι ὅπως ἕκαστος τῶν φιλολογούντων καὶ ἀρχαιολογούντων ἔχῃ αὐτὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ καὶ τὰ μελετᾷ

- α) Ross L. Reisen auf d. griech. Inseln d. aegaischen Meeres ἐν Στουτγάρδῃ καὶ Ἀλλῃ 1840—1852 τόμ. 4.
- β) » » Reisen und Reiserouten durch Griechenland μετὰ δύο χαρτῶν ἐν Βερολίῳ 1841.
- γ) » » Wandern in Griechenland im Gefolge d. Königs Otto u. d. Königin Amalie.

ἐν Ἀλλῃ 1851 τ. 2.

- δ) » » Reisen in Peloponnes μετὰ χαρτῶν ἐν Βερολίῳ 1841.
- ε) » » Kleinasien u. Deutschland μετ' εἰκόνων ἐν Ἀλλῃ 1850.

Περὶ ἐργῶν ἐν τούτοις ὅτι ὁ κ. Μηλιαράκης σημειοῦται ἐργασίας τινὰς τοῦ Ross, ἴσως διότι εὐρηγται ἐν ἑλληνικῇ γεγραμμένοι, ἀλλὰ δὲ εἰς ἑλληνικὴν μεταπεφρασμένοι. πρβλ. 345, 857, 376. Κατὰ ταῦτα εὐνοίσαμεν πρὸς στιγμήν ὅτι βάσις τῆς παραδοχῆς τῶν ἀλλοδαπῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι βιωσάντων ἢ βιούντων ἐστὶν ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, τούτεστι ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν μόνον τί ὑπ' αὐτῶν ἐν ἑλληνικῇ φωνῇ ἐγράφη ἢ γραφὴν μετεφφράσθη, οὐχὶ δὲ τί ἐν γένει ἐγράφη. Ἀλλ' ἐπλανήθημεν, διότι εὐρομεν κατακεχωρισμένας πραγματείας ἀλλοδαπῶν ἐν ξέναις φωναῖς (πρβλ. π. χ. ἀρ. 89, 136, 318, 321) καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Ross (πρβλ 811—812).

§ 6' Ἐν ταῖς προσημασθεῖς δ κ. M. ἀναφέρει τὸν G. Webel ὡς συγγράψαντα «Le Sipylos et ses monnments». Οὗτος διεήνευσεν τὸν βίον αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι; ἡμεῖς τὸ ἀγνοοῦμεν. Ὀνομάζεται οὐχὶ Webel ἀλλὰ Weber, ἐξέδωκε δὲ καὶ διατριβὰς ἐν Σμύρνῃ (Μουσεῖον καὶ Βιβλιοθήκη τῆς Εὐ-

αγγελ. Σχολῆς. "Ορα Διορθώσεις.)

§ γ'. "Εργα τοῦ διδάκτορος Lolling, βιβλιοφύλακος τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς Γερμανικῆς σχολῆς μνημονεύονται ἐν τῷ Καταλόγῳ (πρβλ. 427). Τοῦ κ. Μηλιαράκη, ἄτε μὴ συμβουλευθέντος τὰς πολυτόμους σειρὰς τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῶν Σχολῶν, δὲν δύναται τις νὰ μεμψῆθῃ ὀλιγωρίαν, οὐδὲ ν' ἀπαιτήσῃ δύναται τὴν ἀναγραφὴν τῶν πολλῶν συμβολῶν τοῦ κ. Lolling καὶ ἄλλων, καὶ δὴ Ἑλλήνων. Ἐν ὅμως ἔργον τοῦ γερμανοῦ λογιῶ, σπουδαίωτατον διὰ τὴν ἑλληνικὴν τοπογραφίαν, θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐβλέπουεν ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ Καταλόγῳ. Τὸ ἔργον φέρει τὸν τίτλον «Geographie und Topographie von Hellas und d. hellenischen Kolonien» ἐκδίδεται δὲ ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τοῦ Handbuch der class. alterthumswiss. τοῦ ἐν Ἑρλάγγῃ διαπρεποῦς καθηγητοῦ Iwan Mueller, ἔ-θα καὶ ἡ Topographie von Athen τοῦ αὐτοῦ ἀπαντᾷ.

Ἐνεκα πάντων τούτων κάλλιστα θὰ ἔπραττεν ὁ κ. Μηλιαράκης σαφέστερον ὀρίζων τὸν κύκλον τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, καὶ διευκρινῶν τὰ σημεῖα ταῦτα, ἵνα οὕτως ὁ ἐταῖρος ἡμῶν τῶν φιλικῶν τούτων παρατηρήσεων γενομένων αὐτῷ ἔνεκα τῆς σπου-

δαίτητος καὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ αὐτῷ ἐπιχειρηθέντος ἔργου, ἀπαλλαγῆ.

Γ'.) α'. "Ελλειψιν, μεγάλην ἢ μικράν, θεωροῦμεν ὅτι ὁ κ. Μηλιαράκης ἐν τῷ δισελίδῳ αὐτοῦ ἑθηγητικῷ Προλόγῳ δὲν διαβεβαιοῦται τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ ἔαν τὰς ἐν τῷ Καταλόγῳ ἀναγεγραμμένας συγγραφὰς ἰδίους ὄμμασιν εἶδεν, ἢ ἤρυσάτο τοὺς τίτλους ἐκ παραπομπῶν, ἢ ἐκ φιλικῶν ἀνακοινώσεων τούτους κατέχει. Ἐπλῆ διαβεβαίωσις τοῦ συντάκτου τοῦ Καταλόγου περὶ τοῦ ἐνδὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἤρκει· οὐδὲν πλέον οὐδὲν ἔλασσον ἀπητεῖτο· διότι ὁ κ. Μηλιαράκης κέκτηται τὸ ἀπαιτούμενον ἐπιστημονικὸν κῦρος. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐγένετο, ἀγνοοῦμεν δὲ διὰ τί. Ἀμφιβολία τις ἐγεννήθη ἐν ἡμῖν ὅτι ὁ κ. Μ. δὲν εἶδε πάντα τὰ βιβλία—ἐκτὸς τῶν περιοδικῶν—ὅσα καταγράφει ἐν τῷ Καταλόγῳ, τὴν δὲ ἀμφιβολίαν ἰμοῦ τε καὶ ἄλλων μόνον δῆλωσις αὐτοῦ εἰλικρινῆς, ὡς ἐμπρέπει ἐπιστήμονι ἀνδρὶ, ἠδύνατο νὰ διασκεδάσῃ· μικραὶ τινες ἀτέλειαι εἰς τὴν τῶν τίτλων δημοσίευσιν καὶ ἄλλα διδόμενα ἐπέβαλλον μοι ἄκοντι τοιαύτη, ἰδέαν νὰ σχηματίσω, περὶ τινων μόνων εὐαριθμῶν τίτλων, ἴσως καὶ οὐχὶ ὀρθήν. Ἡ ἐξέλεγχξις ὧν τῶν τίτλων βεβαίως δὲν δύναται νὰ γένηται, ἐ-

πειδὴ καὶ κόπου καὶ χρόνου καὶ ὑπομονῆς οὐ σμικρᾶς καὶ βιβλιοθήκης δαῖται λαμπρᾶς, τὸ δὲ πλεόν θὰ ἦτο ἀντικρυς ἀνευλάβεια ἡμῶν τῶν νεωτέρων ἢ ἄλλου τινὸς πρὸς ἄνδρα πανθομολογημένης ἱκανότητος καὶ ὀρθρῶν τῆς γαωγραφικῆς ἐπιστήμης θεράποντα. Οὕτω π. χ. ὁ τίτλος τοῦ 507 ἐστὶν ἑλλυπῆς, ὁ τοῦ 609, τοῦ 614, διὰ τὸν πλήρη τίτλον τοῦ 1036 παραπέμπει εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν τοῦ Βρετοῦ τ. Α'. σ. 158 (ἢ ὀρθότερον αὐτόθι ἀρ. 431, πρόσθετος δὲ καὶ τὸ σχῆμα εἰς 4ον). Οὐδὲν π. χ. ἐκ τοῦ τίτλου (ἀρ. 1316) «Προσκυνητᾶριον ἢ περιγραφή τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπάσης Παλαιστίνης συνθεθεῖσα μὲν τῷ ἐπρῶτον παρὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀγγίου Καμαράση τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου τάρου κ. Χρυσάνθου τοῦ ἐκ Προύσης. Ἐκδ. Β' ἐν Μόσχᾳ 1837» δύναται νὰ νοηθῇ ὅτι ἐστὶν αὐτὸ τοῦτο τῷ ὑπὸ τὸν πλήρη τίτλον ε. . . ἢ δὲ δὲ πάλιν ἐδευτέρον ἐπιμελῶς θεωρηθεῖσα καὶ πολλαῖς προσθήκαις ἐπαυξηθεῖσα, ἐκδίδεται εἰς ἐφῶς, ἐπιστάσις μὲν τοῦ πατριωτάτου Ἱεροθέου ἀρχιεπισκόπου Θαβωρίου, δαπά-

νη δὲ φιλοτίμου κ. Γ. Χατζῆ Κώστα ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου «Τάφου», ἐν Μόσχᾳ 1837 εἰς 4ον—VII +136, διότι καὶ τὸ σχῆμα ἐν τῷ Καταλόγῳ δὲν μνημονεύεται. Διὰ τὸ 670 «Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως καὶ ἐν Βιένῃ 1819» παραπέμπει πάλιν εἰς τὴν Ν. Φιλολ. τοῦ Βρετοῦ τ. Β' σ. 204, ἢ ὀρθότερον τ. Β' ἀρ. 659. Ἄλλ' ἢ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη κατέχει τὸ βιβλίον τοῦτο, οὐ δυστυχῶς τὸ σχῆμα (μικρὸν) καὶ τὰς σελίδας ἐλησημονήσαμεν νὰ λάβωμεν ὑπὸ σημείωσιν, ὅτε ἐν Ἀθήναις διατρίβοντες ὑπὸ μελέτην ἐλάβομεν αὐτό. Ἐκτὸς ἐὰν δὲν εὑρέθῃ ὁ τόπος αὐτοῦ ζητηθέντος, ὡς τοῦτο συνέβη ἡμῖν αὐτοῖς ζητοῦσιν ἄλλοτε τὴν τρίτομον ἔκδοσιν τοῦ Ἡρφιδιανοῦ ὑπὸ Lentz ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης τότε ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τάξεως. § Τῶν ὑπὸ Π. Χιῶ τοῦ Ἱστορικῶ ἀπομνημονευμάτων (ἀρ. 946) τῆς Ζακύνθου ὁ κ. Μηλιαράκης δύο μόνον τόμους γινώσκει, τοὺς τῷ 1849, 1858, τυπωθέντας ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ τρίτος τῷ 1863 (7).

(7) Ὅρα καὶ «Κατάλογον Καθ' ὕλην τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ μακαρίτου Κ. Ἀσω-

§ Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1308 «Προσκυνητάριον τῆς Ἁγίας Γῆς τ ε ὕ χ ο ς Β' φαίνεται ὅτι μόνον ἐκ τῆς Π α ν δ ῶ ρ α ς παρέλαβε (Βιβλιογραφία ἐν ΙΘ', σ. 14), διότι πρῶτου τεύχους μνεία δὲν γίνεται. Διὰ τί δὲν σημειοῦται τοῦλάχιστον ὅτι μόνον τὸ Β' τεύχος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ Α'. περιῆλθεν εἰς χεῖρας αὐτοῦ (8);

§ β'.) Ἐκτὸς τούτων ὁ κ. Μηλιαράκης ὀρθότατα ποιῶν βιβλία γενικῶν τίτλων ἔχοντα σημειοῦται μὲν ὅπου δεῖ, μνημονεύει δὲ αὐτῶν τὰ διάφορα κεφάλαια ἢ τὰς ἐν αὐτοῖς πραγματείας εἰς τὰ σχετικὰ μέρη τῆς γεωγραφικῆς τοῦ Κ α τ α λ ὄ γ ο υ διακρίσεως. Τοῦτο ἐφαρμόζει π. χ. διὰ τὰ «Melanges néohelléniques» τοῦ Β ρ ε τ ο ὦ, διὰ τὰ «Πρακτικὰ τοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλληνικῶν Συλλόγων (προβλ. 1141, 1151, 586, 680). Ἄλλὰ διατὶ δὲν τέμνει τὴν αὐτὴν ὁδὸν καὶ δι' ἕτερα, ὡς π. χ. διὰ τὰ «Ἱστορικὰ Μελετήματα» τοῦ κ. Σ π. Λ ά μ π ρ ο υ (προβλ. 30) ἢ διὰ τὴν «Περιήγησιν Ἱστορικὴν καὶ . . . Διονουσίου Πύρρου τοῦ Θεττα-

πίου, 1874 (τ. 118) σ. 44 ἢ ἀριθ. 122)·

(8) Ὅρα κατωτέρω ἐν Π ρ ο σ θ ή κ α ι ς, καὶ ἀνωτέρω καὶ Β', β).

λοῦ (ἀρ. 135) τὴν ἀξιοσπούδαστον ταύτην βιβλίον διὰ τὰς περιηγήσεις π. γ. (Κερκύρας, Ἰταλίας, Εὐρώπης, Ἑλλάδος (σελ. 73—78)· τῆς τὴν περιγραφὴν τῶν Ἀθηνῶν (ταύτην μόνον σημειοῦται) καὶ δι' αὐτὸν ἐν τέλει τὸν κατάλογον τῶν τυπωμένων βιβλίων του, ἢ διὰ «Ἑλληνικά» (τρίτομον) τοῦ Ρ ί ζ ο υ Ρ α γ κ α β ῆ ς;

§ γ'.) Σημειούσθω ἡμῖν προσέτι ὅτι ἐὰν ὁ κ. Μηλιαράκης εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν βιβλία τινὰ, ἐξ αὐτῶν ἐκείνων, ὅσα αὐτὸς ἐν τῷ Κ α τ α λ ὄ γ ω ἀριθμεῖ, καὶ τούτων τὰς πρώτας μόνον σελίδας ἀνέλιπτε, θὰ ἠδύνατο ἴσως κατὰ δεκάδας τινὰς τὸν ἀριθμὸν τῶν αὐτῶν σημειωθέντων ν' αὐξήσῃ. Ἐν παράδειγμα εἰλημμένον ἐκ βιβλίου ἐνδιαφέροντος ἡμῶς τοῦς Κ Πολίτας πλειότερον, ἐκδεδομένου δὲ ἐν Ἀθήναις πείσει τοὺς τὰς γραμμαῖς ταύτας ἀναγινώσκοντας ὅτι δίκαια λέγομεν. Ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς Παραρτήματα ὑπὸ Εὐγενοῦ εἰρῆως (Ἀθῆναι 1886) ἐστὶν ἀναγεγραμμένον ὑπ' ἀρ. 643 ἐν τῷ ὑπὸ μελέτην Κ α τ α λ ὄ γ ω τοῦ φίλου κ. Μηλιαράκη. Ἐὰν λοιπὸν ὁ φίλος συντάκτης ἀπλούστατον βλέμμα ἐπὶ τῶν σελ. 9-12 τοῦ εἰρημένου βιβλίου ἔρριπτε, θὰ ἐμάνθανεν οὐχὶ ἐν βιβλίον, ὅπερ καὶ σημειοῦται (ἀρ. 642)

ἀλλὰ τρία ἀκόμη ἄλλα, ὧν τὴν ὑπαρξιν παντάπασιν ἀγνοεῖ, καὶ ἄτινα ἠδύνατο ν' ἀναγράψῃ, ἀπλῶς, ἅτε πλήρους τῆς ἀναγραφῆς τῶν τίτλων καὶ σελίδων ἐν τῷ μνημονευθέντι βιβλίῳ ὑπαρχούσης, ἢ παραπέμπων ὡς εὐσυνειδήτος ἔαν δὲν εὕρισκεν αὐτὰ ἐν τῷ τόπῳ τῶν μελετῶν αὐτοῦ. Ἄλλ' ἀρκεῖτωσαν ταῦτα, διότι κατηντήσαμεν εἰς ἕτερον λόγον.

Δ'.) α'. Διαπορούμεθα ἀληθῶς πῶς ὁ φίλος κ. Μηλιαράκης, γνώστης ἀκριβῆς τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ βιβλιογραφικῶν μεθόδων, ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ δὲν κατηκολούθησε τοῖς ἐν τῇ Δύσει συναδέλφοις αὐτοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκριβείαν, καὶ δὲν ἐσημείωσατο τὴν ἀριθμὸν τῶν σελίδων καὶ τὸ σχῆμα, περὶ ὧν ἐν τῷ Προλόγῳ οὐδὲ λεξίν ἀναφέρει. Ὁ περισπούδαστος ἐταῖρος ὤφειλε καὶ τὰς σελίδας νὰ παραθῇ, καὶ τὸ σχῆμα νὰ ἀναφέρῃ ἀπάντων μὲν τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ καταγεγραμμένων αὐτῷ βιβλίων, ἢ ἐν ἀνάγκῃ τοῦλάχιστον τῶν σπανιωτέρων καὶ μὴ προχείρων. Ἡ σημείωσις τοῦ τε σχήματος καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σελίδων δὲν θὰ ἐπήνεγκε τόπου οἰκονομίαν, ὅταν μάλιστα, ὡς γίνεται ἐν Εὐρώπῃ εἰς τὰ βου σχήματος βιβλία, τὸ σχῆμα, δι' ἑνὸς μόνου ἀραβικοῦ ἀριθμοῦ ὑποδεικνυόμενον, δὲν ἀνα-

φέρηται, ἀλλὰ μόνον κόπου καὶ γρόνου φειδώ. Τὸ περίεργον δὲ ὅτι τινῶν βιβλίων καὶ μάλιστα τῶν προχειροτάτων καὶ πᾶσι γνωστῶν αἱ σελίδες καταγράφονται τῶν δὲ σπανίων ἐπαφίενται εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἀναγνώστου. Τῶν βιβλίων π. χ. 507, 614, 670, 1316 καὶ ἄλλων πλείστων οὔτε σελίδες οὔτε τὸ σχῆμα ἀναφέρεται, ἐν ᾧ αἴφνης τοῦ πονήματος «Ἄνδρος καὶ Κέως», καὶ ἄλλων προχειροτάτων καταγράφονται. Λυπούμεθα ἀληθῶς ὑπομιμνήσκοντες τὸν φίλον συντάκτην πράγματα, ἅτινα ὡς πρεσβύτερος καὶ ἐν τοιαύταις ἐργασίαις ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἐργαζόμενος — μαρτύριον τόσα ἀξιοσπούδαστα αὐτοῦ ἔργα καὶ διατριβαὶ — κάλλιον ἡμῶν γινώσκει.

Ε'.) α'. Ἐπίσης φιλικῶς θὰ ὑπεβάλοιμεν τῷ κυρίῳ Μηλιαράκῃ καὶ ἑτέραν παρατήρησιν· δὲν ἔπρεπεν ἄρά γε ἐν τισὶ βιβλίοις ὧν ὑπάρχουσιν ἀρχαιότεραι ἐκδόσεις νὰ προστεῶσιν ἐν ὑποσημειώσει αἱ ἐκδόσεις αὗται, ἔστω καὶ ἂν αὗται χρονολογικῶς εἰς τὴν παρελθούσαν ἑκατοντατηρίδα κατατακτέαι; Δίαν εὐγνώμονες θὰ εἴμεθα πάντες τῷ συντάκτῃ ἔαν διὰ τῶν πάνυ ὀλίγων τούτων ὑποσημειώσεων ὑπεβοῆθῃ τὴν τε μνήμην καὶ ἐν γένει τὴν ἐργασίαν ἡμῶν. Οὕτω π. χ. ἀναφέρων τὴν

Β'. ἔκδοσιν τῆς Γεωγραφίας τοῦ Μετ' ἰου ἦ τὴν τῆς Ἱστορίας καὶ Περιγραφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ τοῦ 1862, δὲν παρατίθησι καὶ τῆς πρώτης τοῦλάχιστον τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως (9). Καὶ τὰνά-
παλιν, δὲν θὰ ἦτο καλὸν νὰ μνημονεύωνται

(9) Τῆς πρώτης ἐκδόσεως ὁ τίτλος ἔχει ὡδε :

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου
τῶν Ἱεροσολύμων

Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς ἁγίας γῆς
καὶ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

Ἐν ἧ καὶ περὶ τῆς ἀρχαίας οἰκοδομῆς τῆς ἐν αὐτῇ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἧτοι τοῦ σεβασμίου καὶ θείου ναοῦ τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως κοινῶς ἠδὴ λεγομένης τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἀνακαινισμῶν τοῦ αὐτοῦ κατὰ διαφόρους καιροῦς.

Ἐνετίησι 1728, παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι.

Ἐτυπώθησαν δι' ἀναλωμάτων τοῦ Παναγίου Τάφου, ὅθεν καὶ νὰ παρέχωνται δωρεάν.

Προλεγόμενα Α2 — σ. 136 εἰς μέγα φύλλον.

πρὸς τῇ παλαιᾷ καὶ αἰ νεώτεραι ἐκδόσεις συγγραφῆς τινος ἐὰν ὑπάρχωσιν; Καλὸν βεβαίως καὶ τοῦτο, ἀλλὰ ἐν τούτῳ τῷ σημείῳ ἀκριβῶς δέον ἐπιεικέστεροι νὰ ὦμεν ἢ ἐν τῷ πρώτῳ, ὅπου ἄνευ κόπου καὶ ζητήσεως γινώσκων ὁ συλλογεὺς τὴν ὑπαρξίν προγενεστέρων ἐκδόσεων, καθῆκον ἔχει νὰ εὔρη αὐτάς. Ἐν παράδειγμα καὶ ἐνταῦθα. Τοῦ ὑπ' ἀρ. 614 βιβλίου «Περιγραφή τῆς Κοσφοινίσης ὑπὸ Ἰλαρίωνος Σιναίτου ἐν ΚΠ. 1819· ὑπάρχει καὶ Β'. ἔκδ. τῷ 1863, 8ον. Ἀλλὰ μὴ μακρηγορῶμεν ὁ κ. Μηλιαράκης καὶ τοῦτο οἶδε. Πόσον αἱ δύο τελευταῖαι παρατηρήσεις ἡμῶν (Δ' καὶ Ε') ἦσαν ἀναγκαῖαι καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι πρὸ ἡμῶν ἄλλοι ἄνδρες, ἐν ἐπιστήμας ἀρίγνωτοι, οἱ ἀείμνηστοι Μουστοξύδης καὶ Τυπάλδος, δι' ἐπιστολῶν αὐτῶν συνέστησαν τῷ συντάκτῃ τῆς «Νεοελληνικῆς Φιλολογίας» Βρετῶ ἐν περιπτώσει δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ, «νὰ προσθήσῃ εἰς πᾶσαν ἐπιγραφὴν τῶν βιβλίων τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων καὶ τὰς μετατυπώσεις αὐτῶν» (10). Τοῦτ' αὐτὸ

(10) Μελετῶν ὁ βουλόμενος σελ. χγ'—
κδ' τοῦ Α' τόμου τῆς «Νεοελληνικῆς Φιλολογίας». Περὶ τοῦ Σχῆματος ὑπόμνη-

προτρεπόμεθα καὶ ἡμεῖς τὸν φίλον ἡμῶν παρακαλοῦντες, ἵνα, εἰ δυνατὸν αὐτῷ, καὶ τὰς ἐκ τῶν περιοδικῶν ἀναδημοσιεύσεις μετὰ προσθηκῶν ἢ ἄνευ τοιούτων πιστότατα σημειῶται.

ΣΤ') α'. Ὁ κ. Μηλιαράκης ἠντλησε τὴν ὕλην αὐτοῦ ἐξ ἑβδομήκοντα ἑπτὰ περιοδικῶν ἐκδοθέντων ἐν Ἀθήναις, ΚΠόλει, Σμύρνῃ, Σύρῳ, Ἰονίοις Νήσοις, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἄλλαχοῦ, ὧν ἠδυνήθη νὰ εὑρῇ σειρὰν πλήρη ἐν ταῖς Ἀθήνησι Βιβλιοθήκαις, ἰδίᾳ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς. Τὰ ὀνόματα τῶν περιοδικῶν εἰσι κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν καταγεγραμμένα ἐν τῇ 126 σελίδι πρὸ τοῦ πίνακος τῶν περιεχομένων, ἀλλὰ τὸ διάγραμμα τῆς ἐκδόσεως τῆς καταγραφῆς ἐν τῇ σελίδι ταύτῃ ἐστὶν ἀνεπιστημόνως καὶ ἀτέχνως ἐξειργασμένον· στοιχεῖα μικρότατα τῶν 8—9 στιγμῶν, συμπύκνωσις ἀσυγχώρητος, ὥστε νὰ μὴ διακρίνηται ὁ τίτλος τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως, καὶ καθόλου στενοχωρία ἀφόρητος, ἥτις οὐχὶ μόνον ἡμᾶς λίαν ἐστενοχώρησεν,

σις δὲν γίνεται, διότι ὁ μακαρίτης Βρετὸς δὲν ἐλησμόνησε τὴν ἀνάγκην ταύτην νὰ θεραπεύσῃ σημειούμενος παρ' ἐκάστῳ τίτλῳ καὶ τὸ σχῆμα.

ἀλλὰ καὶ φίλον προφρόνως τὴν ἀρίθμῃσιν τῶν περιοδικῶν, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῷ Καταλόγῳ, ἀναλαβόντα. Αὐτὴ ἡ ἀπλῆ ἀρίθμῃσις σχεδὸν ἐστὶν ἀδύνατος, ὡς ἔχει ἡ ἔντυπος αὕτη κατάταξις, εἰς τὴν οὐδόλως εὐθύνεται ἡ διεύθυνσις τοῦ τυπογραφείου τῶν φίλων Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐνῷ ἐξεδόθη, τυπογραφεῖον, οὗ ἡ τέχνη, ἡ δεξιότης καὶ ἡ φιλοκαλία, ἀνθραυλλᾶται τῇ τῆς Εὐρώπης. (11).

β'). Ἐκτὸς τούτου δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ κατ' Ἀλφάβητον τάξις τῶν περιοδικῶν, ἔστω καὶ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου γενομένη (12) ἀλλὰ τίθεται πρὸ τοῦ τίτλου ὁ αὐξων ἀριθμὸς, ἔπεται ὁ τίτλος, εἶτα ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως, τελευταῖον δὲ σημειοῦται ἡ διάρκεια τοῦ βίου τοῦ περιοδικοῦ, ἥτοι οἱ τόμοι καὶ τὸ σχῆμα. Οὕτως ἀπαλλάσσεται ὁ ἀναγνώστης πολλοῦ κόπου, κερδαίνει χρόνον καὶ ταχύτερον προβαίνει εἰς τὴν ἐξέλεξιν. Τὴν παρατήρησιν ταύτην ποιού-

(11) Αἱ ἀρχαιολογικαὶ Σχολαὶ τῶν ξένων ἔθνων ἐκτυποῦσι τακτικῶς ἐν τούτῳ τὰ περιοδικὰ αὐτῶν.

(12) Ἡ ἀναγραφὴ τῶν περιοδικῶν ἢ τῶν βιβλίων, ὧν γίνεται χρῆσις, συνήθως τίθεται, μετὰ τὸν πρόλογον.

μεθα, διότι δὲν ἀνεχόμεθα Ἑλληνες ἄνδρες διὰ τοιαῦτα πράγματα ὑπὸ τῶν ἐν Εὐρώπῃ συναδελφῶν αὐτῶν νὰ ἐπικρίνωνται, καὶ διότι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐσμὲν παθόντες, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ μαθόντες. Ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἐνταῦθα ν' ἀρτύσωμεν τὴν κρίσιν αὐτὴν διὰ τῆς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν κρίσεως ἀνδρὸς εὐρυμαθεστάτου καὶ ἔξοχον ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐπιστήμῃ τὸ κίρος ἔχοντος τοῦ Δ. Schaefer, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Τυβίγγῃ Πανεπιστημίου. Ὁ ἐπὶ παραδειγματικῇ αὐστηρότητι διακρινόμενος σοφὸς καθηγητῆς ὁ οὐχὶ ἄπαξ πικράνας ἡμᾶς διὰ τῶν αὐτηροτάτων παρατηρήσεων αὐτοῦ ἐσημειώσατο τάδε ἐν τῇ ὡς σελίδος τινος μικρᾶς μελέτης ἡμῶν, ἣν προφρόνως πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν ἀνέλαβε νὰ διεξέλθῃ. « Ἀκρίθειαν μεγίστην ἀπαιτῶ ἐν ταῖς παραπομπαῖς οὐδεμιᾶ ἄλλων τοιαύτη πιστεύετε. Ἐχετε τοῦτο ἀρχὴν ἀπαράβατον. . . Ἐπειδὴ δὲ εἶχομεν ἐν ὑποσημειώσει a a. O. ἵνα μὴ ἐπαναλάβωμεν τὸν τίτλον, τὸν τόμον καὶ τὰς σελίδας τοῦ συγγράμματος εἰς ὃ καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ σελίδι παρεπέμπομεν, προστίθησι : Vf: konnte die Rücksicht auf den Leser nehmen, dass ihm durch Bequemlichkeit im Citieren nicht ganz unnütze Muhe

macht. = ὁ συγγραφεὺς ἠδύνατο νὰ λάβῃ πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ ἀναγνώστου, ὥστε νὰ μὴ ἐμβάλλῃ αὐτὸν εἰς ὄλως ἀνωφελῆ κόπον ἕνεκα τῆς περὶ τὸ παρατιθένοιο τὰς μαρτυρίας ραστώνης αὐτοῦ. »

Κατὰ τὰ ἄνω σχηματίζεται τὸ παρὰ πόδος διάγραμμα π. χ.

Ἄριθ. — Τίτλ. — τόπ. ἐκδ.

1,	α,	ΚΠ.,
ἔτ.	— τόμ.	— σ.
1871,	10 (1871-81)	4ον.

Οὕτω θὰ ἴσαν τὰ πάντα ἐν τάξει ἐν πίνακι δὲ, ὡς ἐν κατόπτρῳ, θὰ εἶχομεν πᾶσαν τὴν τῶν Περιδικῶν, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῷ Καταλόγῳ. ἔκθεσιν κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα ἐν ἣ κινούμεθα καὶ ἐσμὲν, βιβλιογραφικῶς καὶ χρονολογικῶς κατηρτισμένην ἄνευ κόπου καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως θ' ἀντελαμβανόμεθα αὐτῆς. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν αἰσχυρόμεθα ὁμολογοῦντες ἓτι τινῶν περιοδικῶν μόνον τὸ ὄνομα ἐγινώσκουμεν, οὐχὶ δὲ τὸν τόπον τὸν χρόνον καὶ τὸν βίον αὐτῶν. Τὸν λόγον περὶ τῶν περιοδικῶν ἔχοντες τολμῶμεν νὰ υποβάλωμεν τῷ φίλῳ συντάκτῃ τοῦ Καταλόγου καὶ ἑτέραν ἐρώτησιν. Ἡρύσατο οὗτος πράγματι πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς γεωγραφικὰς πραγματείας ἐκ τῶν (77) ἐβδομηκόντα

καί ἐ π τ ᾶ περιοδικῶν, ὧν ἀναγραφὴν ποιεῖται πρὸς ἀπαρτίσιν τοῦ Καταλόγου αὐτοῦ, πρὸς συλλογὴν τῶν ὑπὸ Ἑλλήνων γεωγραφηθέντων; Ἐξηρεύθησε τέλος π. χ. ἅπασαν τὴν πολυετῆ σειρὰν τοῦ «Ἀνατολικοῦ ἀστέρος» ἢ μόνον τριετῆ ἢ τετραετῆ περίοδον διότι οὐχὶ ὀλίγα ἄρθρα παρέλειψε. Ἐξεμεταλλεύθη τοῦ «Βύρωνος» τὴν σειρὰν ὅλην; ἐξήντησε τὴν σειρὰν τῆς «Ἀποθήκης τῶν ὠκελίων γνώσεων»; Εὐλαβῶς ποιούμεθα τὴν ἐρώτησιν ταύτην διότι ἄρθρα τινὰ τῶν περιοδικῶν τούτων καὶ πάλιν βλέπομεν ἐν τῷ Καταλόγῳ μὴ καταχωρισμένα. Παρελείφθησαν ὡς περιττά; Ἐὰν τοῦτο, διατὶ λέγεται ἐν τῷ Προλόγῳ ὅτι ἀνεγράφησαν αἱ διατριβαὶ οὐχὶ κατ' ἐκλογὴν, ἀλλὰ πᾶσαι ὅσαι εὑρέθησαν; Παρατιθέμεθα καὶ ἐνταῦθα ἀποδείξεις τῶν ἡμῶν εἰρημένων, ἵνα μὴ φανῶμεν τοῖς μὴ γνωρίζουσιν ἡμᾶς ἐκ τοῦ σύγγεγυς καὶ ἀγνοοῦσι τὴν συνδέουσαν ἡμᾶς μετὰ τοῦ κ. Μηλιαράκη φιλίαν ἐπίτηδες τὴν ἀξίαν τοῦ Καταλόγου μειοῦντες. Ἐν τῇ Ἀποθήκῃ π. χ. τῶν ὠκελίμων γνώσεων, ἧς δυστυχῶς ἀριθμοὺς μόνον τινὰς ἔχομεν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἡμῶν, εὔρομεν μετὰ ξὺ ἄλλων καὶ τὰς δε τὰς διατριβάς.

1) «Τὴν Ἐκδρομὴν εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, 1842, διήκουσαν ἐν πολλοῖς φύλλοις καὶ τῷ 1843 περατουμένην. (Ὅρα ἀκριβῶς ἐν Προσθήκῃς). Ἐπίσης δ' ἐν μνημονεύεται

2) «Ἡ Τοπογραφία τῶν Ἀθηνῶν». 1843 σελ. 17—20 καὶ 35—38.

3) «Ἡ πόλις Ἀντιόχεια» 1842 σελ. 138—139. Αὐτόθι.

4) «Ἡ νῆσος Μελίτη» 1842 σ. ὅρα ἐν Προσθήκῃς.

5) «Ἡ πόλις Μόσχα» ὅρα ἐν Προσθήκῃς.

Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Μέλητος (Σμύρνη) Μετατυπώσει τῆς Ἀποθήκης τῶν ὠκελίμων Γνώσεων, ἐξ ἧς πάλιν ὀλίγα φύλλα κατέχομεν γεύματος χάριν μνημονεύομεν ἐνταῦθα τὴν «Περιγραφὴν τῆς Σικελίας» Ἔτος Α', φυλλ. ΙΘ' ἀπριλ. 1873.

(13) Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ Μέλητος «τὰς Τρωϊκὰς Ἀρχαιοτήτας». Ἔτος Α'. φυλλ. ΜΣΤ'. σ. 159 - 163 «τὰ Ἡφαίστια, Βεσούβιον». Ἔτος Α'. φυλλ. ΣΤ'. καὶ περὶ

(13) Τὴν κατάταξιν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ κ. Μηλιαράκη πάντων τούτων ὅρα ἐν κατωτέρῳ Προσθήκῃς.

Αἴτης ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ὕπερ δὲν εἶδομεν

Τίνος ἕνεκα παρεωράθησαν αἱ διατριβαὶ αὗται; Μήπως δὲν εἶχεν ὕπ' ὄψιν αὐτοῦ ἡ κ. Μηλιαράκης πληρεστάτην τὴν σειρὰν τῆς Ἀποθήκης τῶν Ὁφελίμων Γνώσεων (οὐχὶ τῶν Τερπνῶν Γνώσεων, καὶ τοῦ Μελητος; Ἀλλὰ τότε ὤφειλε ὡς ἀνωτέρω ὑπεδείξαμεν, νὰ σημειώσῃται καθαρῶς τίνα ἔτη μετεχειρίσατο· ὑπάρχει καὶ ἄλλο περιοδικὸν ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, οὗ ἡμεῖς τὴν ὑπαρξίν ἀγνοοῦμεν; Ἔτερον τεκμήριον καὶ ἐκ τοῦ Βύρωνος. Διατί δὲν ἀναγράφεται ἐν τῷ Καταλόγῳ μετὰ τὸ 1277 «Λειψίσιον καὶ Μάκρη» τὸ περὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Λειψισιανῶν ὑπὸ Ν. Πετρῆ ἐν Βύρωνος Φιλολογικ. Δελτίῳ ἔτος Δ'. Τόμ. Ε'. φυλλ. 6ον καὶ 8ον (1880) εἰς μέγα φύλλον, διότι τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου εἶχε καὶ 4ον τὸ σχῆμα. Ἐπίσης ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ ὑπάρχει καὶ ἡ «Ἱστορία τῆς Θεσσαλονίκης» ὑπὸ Ταφελίου· ἀρ. φυλλ. 10, 11, 12—ἧς δὲν γίνεται μνεία ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει τοῦ Καταλόγου. Ὡστε διὰ ταῦτα πάντα ἀκριβῶς ἔπρεπε τὸ τε σχῆμα καὶ ὁ τίπος καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως νὰ γέ-

νονται γνωστὰ ἵνα μὴ ἀμφιβολίαι ἐγείρωνται ἐν εὐ δέοντι.

γ'. Ἐπιπροσθῶμεν ὅτι ὁ κ. Μ. ἄπαξ τὰ ἐν τοῖς 77 τούτοις περιοδικοῖς ἄρθρα ἐξαντλήσας καὶ τὰ αὐτῷ γνωστὰ βιβλία καὶ φυλλάδια κατατάξας καὶ καταρτίσας ὤφειλε νὰ μὴ σημειώσῃται τρία ἢ τέσσαρα ἄρθρα δημοσιευθέντα ἐν τῷ «Νεολόγῳ» τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ ἄλλο ἐκ τοῦ περιοδικοῦ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς (ἀριθμ. 1199). Ἀντὶ πέντε ἢ δέκα τὸ πολὺ τούτων διατριβῶν ἔδει νὰ ἐξαντλήσῃ τὴν σειρὰν σπουδαίων ἄρθρων καὶ καταστατικῶν δημοσιευθέντων ἐν τῇ ἀθηναϊκῇ «Ἀνατολικῇ Ἐπιθεωρήσει», ἧς τὰ πρῶτα ἔτη διὰ τὴν σοβαρότητα καὶ ἐμβρίθειαν τῶν ἐν αὐτῇ μελετῶν καὶ τῶν ἄρθρων καὶ διὰ τὸν σκοπὸν, οὗ ἐστοχάζετο, ἀφῆχαν ἐποχὴν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Δημοσιογραφίας (14), καὶ ἄλλων δημοσιευθέντων ἐν τοῖς ἐγκρίτοις φύλλοις τῶν Ἀθηνῶν, «Αἰῶνι», «Ἀκροπόλει», «Ἐφημερίδι», «Νέα ἐφημερίδι» κτλ)

(14) Διευθυντῆς ἦν τότε ὁ φίλτατος γερμανομαθῆς δικηγόρος κ. Ἀλεξάνδρ-Πουλος ὁ νῦν διευθύνων τὴν αὐτὴν «Ἐπιθεώρησιν» ἐκδιδομένην καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ πλέον μὴ «Ἀνατολικήν».

Ἐπίσης καθήκον εἶχε νὰ ἐξαντλήσῃ καὶ τὴν σειρὰν τῶν ἀκαδημεικῶν λόγων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ νῦν. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ περιοδικὰ τινα φύλλα, ὡς τὸν «Μέμνονα» τοῦ Σιμωνίδου Σταγειρίτου ἐν Μονάχῳ (1857) τὸν «Φοίνικα» τῆς Κερκύρας ὑπὸ Τερζάνη, τὸν «Ἰπποκράτην» τοῦ Καλλιθούρου ἐν Ἀθήναις, τὸν «Ἀπόλλωνα», ἡμερησίαν τῆς Ὑδρας πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν ὑπὸ Πολυζωΐδου 1831 εἰς 4ον, περιοδικὰ, ἄτινα, ἡμεῖς τοῦλάχιστον, μόνον ἐξ ὀνόματος γινώσκουμεν. Διὰ τὴν δὲ παρημέληται δ' κ. Μηλιαράκης καὶ τοῦ βιενναίου «Λογίου Ἐρμοῦ» τὴν δεκαετῆ σειρὰν (1811—21) ἐξ ἧς πολὺ ἠδύνατο νὰ ὠφελήθῃ καὶ ὀδηγηθῇ, σειρὰν, ἣν εὐτυχῶς κέκτηται ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη;

Η'.) α'. Ἔργον χρήσιμον τὸ τοῦ κ. Μ. τσοῦτῳ χρησιμώτερον θ' ἀπέβαιεν ἐὰν συνήπτετο αὐτῷ καὶ ὀνοματικὸς κατάλογος τῶν συγγραφέων περιττὸν ἐνταῦθα νὰ ἐξάρτωνεν τὸ πλεονέκτημα τοῦτο. Ὁ κατάλογος θ' ἀπῆλλαττεν ἡμᾶς μὲν τοῦ ποιήσασθαι τὴν παρατήρησιν ταύτην, τοὺς δὲ ἀναγνώστας χαλεπῶς κόπου. Ἐνεκα δὲ τούτου οὐδόλως παράδοξον μία ἢ δύο ἐκ τῶν παρὰ πόδας προσθηκῶν νὰ εὐρί-

σκωνται ἀναγεγραμμένοι ἀλλαχοῦ ἐν ἄλλῳ μέρει τοῦ Καταλόγου. Ὅπως τοῦτο συνέβη ἡμῖν ἐν τισιν ἐκεῖ ὅπου δὲν ἠλπίζομεν.

β') Εὐχὴ τέλος ἡμῶν τε καὶ πολλῶν ἄλλων φίλων θὰ ἦτο ὅπως ἡ ἐργασία κατετέμετο, ὃ δὲ κ. Μ. περιωρίζετο εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις καὶ τὴν ἀνὰ τὸ ἐλληνικὸν βασίλειον βιβλιογραφικὴν κίνησιν. Ἐτεροι, ἐπίσης ἱκανοὶ καὶ ἄξιοι ὡς ὁ κ. Μ. ἔδει ν' ἀναλάβωσιν ἐκ συνηθέσεως μετ' αὐτοῦ ἢ καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐν ΚΠόλει, Σμύρνῃ, Αἰγύπτῳ, οὕτως ὥστε νὰ κατηρτίζετο σειρά ἐκ τεσσάρων τευχῶν, ἐτέρου πέμπτου τεύχους ὀριζομένου εἰς συμπληρώσεις καὶ προσθήκας.

γ') Ἐπιτραπήτω ἡμῖν καὶ μία ἀκόμη παρατήρησις. Ὁ κ. Μ. καὶ κόπου καὶ χώρου φειδόμενος ὤφειλε νὰ μὴ ὑποδεικνύη τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ Καταλόγου καὶ νὰ παραπέμπῃ πάντοτε εἰς τὸ «Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν» τοῦ κ. Βάρτ καὶ Σ)ας τὸ ἐν Ἀθήναις. Διὰ τὴν ἢ τὴν στοργὴν πρὸς αὐτό; Δὲν ἤρκει μία καὶ μόνη παράγραφος ἐν ἀρχῇ ἢ καὶ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου ὑπὲρ τοῦ ἄλλως ἀξιολόγου τούτου ἐλληνικοῦ ἔργου, δι' ἧς ἡ προσοχὴ τῶν ἀναγνωστῶν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἄρθρων νὰ ἐφιστᾶ-

το ; Δὲν ἔπρεπε ν' ἀξιωθῶσι μνείας εἰδικωτάτης ἄρθρα τινὰ τοῦλάχιστον ἄριστα ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ «Νεολόγου» καθ' ἑκάστην ἐν εἶδει παραρτήματος ἐκδιδομένῳ «Δεξικῷ τῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας»; Δὲν παραβάλλομεν τὰ δύο ἔργα, οὐδὲ διανοοῦμεθα τοῦτο νὰ πράξωμεν. Ἄν' ἄρ' ὅμως ἐπιστήμων δέον ἴνα ἦ εἰλικρινής, καὶ τὸ δίκαιον ν' ἀπονέμη, οἷς δεῖ, διότι βεβαίως πολλῶν προτιμώτερον θὰ ἦτο νὰ γινώσκῃ τις π.χ. τὴν λέξιν Κωνσταντινουπόλιν ἐκ τοῦ λεξικοῦ τοῦ «Νεολόγου» ἢ ἄλλην τινα, καὶ οὐχὶ τὰ Ἄγνα, π.χ. ἢ ἄλλοτι τοιοῦτον, ἢ ὀρθότερον ἀμφοτέρω, ἀλλ' ἐν δικαίᾳ μοίρᾳ.

Θ'. § Τελευτῶντες ὀφείλομεν εἶτι ἀπαξ νὰ δηλώσωμεν ὅτι τὰς ἄνω παρατηρήσεις ἐποιησάμεθα οὐχὶ ἵνα μειώσωμεν τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου τοῦ φίλου ἑταίρου ἢ τὴν πολλὴν καὶ ὁμολογουμένην χρησιμότητα νὰ ὑποβιάσωμεν. Οὐχί· τοῦναντίον ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κ. Μηλιαράκη, ὅπερ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχομεν, καταδείκνυται προδήλως ὅτι αἱ τοιαῦται ἐργασίαι οὐ παντὸς ἴδιον. Ἐὰν ἀνὴρ οἷος ὁ κ. Μ. ὀδιὰ τσοσούτων ἐκλεκτῶν ἔργων τὴν Γεωγραφικὴν ἐπιστήμην πλουτίσας ἡστόχησεν ἐν τισὶ σημείοις ἐν τῷ νέῳ τούτῳ ἔργῳ, τῷ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀ-

πλουστέρω, αἰτία εἰσιν ἢ πρωτοτυπία τοῦ ἔργου καὶ αἱ συγγενεῖς αὐτῷ δυσχέρειαι. Συμπτύσσοντες τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἡμετέρων ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ φίλου κ. Μηλιαράκη κρίσεων καὶ συμπερασμάτων συγχαίρομεν αὐτῷ ἐπὶ τῷ ζήλῳ, μεθ' οὗ ἐργάζεται ἐν τοιοῦτῳ κλάδῳ ὅσον οὐδεὶς ἕτερος συνάδελφος αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις, προτροπόμεθα δὲ αὐτῷ ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ ἔργου νὰ λάβῃ ὑπὸ σπουδαίαν ὄψιν τὰ ἄνω γεγραμμένα, καὶ νὰ μελετήσῃ αὐτὰ ὡς προσβύτερος καὶ μᾶλλον πεπειραμένος ἄτε προερχόμενα ἐκ φίλου ἀνεπιφθόνως ζηλοῦντος τὰς ἐργασίας αὐτοῦ.

Ἐπίσης ἀναμένομεν παρ' αὐτοῦ εὐγνωμόνως καὶ τὴν ἐκδοσιν τοῦ πρώτου μέρους τῆς Νεοελληνικῆς γεωγραφικῆς φιλολογίας, ἣν εἶτι μᾶλλον πρέπει νὰ ἐπισπεύσῃ, ἀφ' οὗ ἡ ἡμετέρα Ἱστορικὴ ἔθνολογικὴ ἑταιρεία προφρόνως ἀνέλαβε τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Β' μέρους ὃ δὲ ἐπιστημονικὸς κόσμος καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αὐτῇ εὐμενῶς τὸ ἔργον ὑπεδέξατο.

Ἐν τοῖς παρὰ πόδας δύο ἀνεξαρτήτοις Κεφαλαίοις τῶν Διορθώσεων καὶ τῶν Προσθηκῶν ἐπανορθοῦεν σφάλματά τινα ἴσως καὶ ἐξ ἀπροσεξίας προελθόντα, μᾶλλον ἐκ συγκυρήσεως αὐτοῖς ἐν τῇ ἀνε-

λίξει τοῦ Κ α τ α λ ό γ ο υ ἐντυχόντες, συμπληροῦμεν δὲ ἕτερα κενὰ ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν ἀποκειμένων δελτων. «Ταῦτα τὰ ἀκούσια σφάλματα τῶν φιλομαθῶν καὶ φιλογενῶν προγόνων, ἡμεῖς δὲ προστιθέμεθα καὶ συγχρόνων, λέγει ὁ Σταγειρίτης Ἀθανάσιος ἐν τῷ προλόγῳ τῶν Ἡπειρωτικῶν αὐτοῦ (σελ. 10') δὲν πρέπει νὰ τὰ καταφρονῶμεν ὑπεροπτικῶς, ἀλλὰ νὰ τὰ διορθῶμεν φιλογενῶς, καὶ λογίζομενοι τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἔργου ὠφέλειαν νὰ τιμῶμεν καὶ νὰ σεβώμεθα τοὺς πόρους αὐτῶν».

Αἱ Προσθηκαὶ ἐξηγούμεναι ἐκ δελταρίων, ἐφ' ὧν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ πολλοῦ πρὸς ἰδίαν χρῆσιν διαφόρους βιβλιογραφικὰς σημειώσεις ἀπεθησαυρίσαμεν, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν παρ' ἡμῶν βιβλίων εἰσὶν ἀσφαλέςταται. Ἐὰν βιβλίον τι δὲν κατέχομεν, σημειούμεθα τὴν προέλευσιν τῆς σημειώσεως ἡμῶν, ἢ ἐὰν ἀπλῶς εἶδομεν, καὶ τοῦτο μετὰ μεγίστης εἰλικρινείας καὶ αὐστηρότητος. Ὅ τὰ κεφάλαια ταῦτα διεξερχόμενος εὐχαρίστως συνομολογήσει ἡμῶν τοῦτο.

Διὰν δ' εὐκαιρον ἡγοῦμεθα ἐν τέλει τοῦ λόγου γενόμενοι εἰπεῖν ὅτι πρῶτος ἐν τῷ αἰῶνι ἡμῶν, οὗ τὴν γεωγραφικὴν κίνησιν

πραγματεύεται ὁ κ. Μηλιαράκης, ἐκδοὺς γεωγραφικὸν πίνακά ἐστιν Ἄνθιμος ὁ Γαζής. «Πίναξ γεωγραφικὸς τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὰ παλαιὰ καὶ νέα ὄματα. Ἐπιθ. ὑπὸ Α. Γαζή Μηλιώτου, καὶ ἐκδοθεὶς παρὰ Ἀρανασσὰ Μύλλερ 1800 ἐν Βιέννῃ.» Μετὰ ἐν ἔτος (1801) εἶδωκε καὶ πίνακα γεωγραφικὸν τῆς Εὐρώπης.

Πρὸς χρῆσιν ἤμωσ τεῦ κάτωθι Καταλόγου σημειούσθω ὅτι ἐποίησάμεθα χρῆσιν τῆς Ποικιλίας «ἦτοι Διάφορα φιλολογικὰ, ἀρχαιολογικὰ, Περιηγήσεις κλ. ὑπὸ Π. Κ. 1869 σελ. 80.» καὶ τῆς «Ἀνατολ. ἐπιθεωρήσεως» Α. Περίοδ. ἧς ἔχομεν παρ' ἡμῶν τοὺς ἀρ. 1--17 καὶ 47 μέχρι τέλους ἦτοι 118.

— Ὅπου δὲν σημειούμεθα τὸ σχῆμα, νοητέον 8ον.

— Ὅπου δὲν ὑπάρχει τόπος ἐκδόσεως, τὴν Κων)πολιν.

— Ὅπου δὲ ἐν τέλει τοῦ τίτλου σημειοῦται Β. Μ. Ερ. (=Βιβλιοθήκη Συλλ. Μεσαιωνικῶν ἔρευνῶν) καὶ Δελτ. Μ. Ερ. (=Δελτίον Μεσ. Ἐρευνῶν).

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν, ὁ μὲν πρῶτός ἐστιν ὁ αὔξων, ὁ δὲ δεῦτερος ὁ τοῦ Καταλόγου.

Β'.

Διορθώσεις

Ἄριθ. Καταλ.

16. Ἡ ἔκδοσις τοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας τοῦ ὑπὸ τοῦ «Νεολόγου» ἐκδιδόμενου ἤρξατο τῷ 1869 (οὐχὶ 1860) ἐξακολουθεῖ δὲ νῦν τακτικῶς. Ἐκδίδεται καθ' ἑκάστην ὡς παράρτημα τοῦ φύλλου εἰς 4ον δίστηλον.

227. «Ἄζανιας, πραγματεία περὶ... τῆς Ἀρκαδικῆς Ἀζανίδος» δεόντῃ καταταχθῆ οὐχὶ ἐν τῇ «Ἀχαΐα Ἡλιδία», ἀλλ' ἐν τῇ «Ἀρκαδία», ὡς ἡμῖν δοκεῖ.

263. «Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Μ. ἀναφερόμενον φυλλάδιον Πολιορκία καὶ . . . τῆς Μονεμβασίας ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου ἡμῶν φίλου καὶ διδάκτορος τοῦ δικαίου κ. Κ. Ν. Παπαμειχαλοπούλου νῦν δὲ βουλευτοῦ ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἔχει σελ. 96, ἐξεδόθη δὲ κατὰ τὸ ἀνὸ χειρας ἡμῶν ἀντίτυπον τῷ 1874, οὐχὶ τῷ 1875.

523. Καὶ ἰδιαιτέρως ἐξεδόθη εἰς φυλλ. ἐκ σελ. 60.

609. Ὑπὸ τίνος τὸ ἱστορικὸν τοῦτο φυλλάδιον ἐξεπονήθη οὐ σημειοῦται. Πρόσθετε ὑπὸ Ν. Φιλιππίδου σ. 96.

614. Τούτου ὑπάρχει καὶ δευτέρα ἔκδοσις ἐν ΚΠ. 1863., ἣν καὶ ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἐκ σελ. 32.

628α. Τὸ ἡμέτερον ἀντίτυπον ἔχει 104 σελ. οὐχὶ 100.

629. Τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἡμῶν ἀντίτυπον ἔχει σελίδ. 56 καὶ οὐχὶ 76.

631. Ὁ «Ἄθως» τοῦ φίλου Γεδεῶν ἔχει μὲν 356 σελίδας ὀρθότερον 358 ἠριθμημένας, ἀλλὰ πρὸς τῇ ἐπισυνημμένῃ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Δ. Στεργιάδην ἰερομόναχον 375.

642. Ὑπάρχει καὶ Ἐκδ. Β' 1841 ἐκ σελ. 32.

669. Τὸ «περὶ Κουρούτσου κλ.» ἡμέτερον πόνημα δὲν πρέπει νὰ καταταχθῆ μεταξὺ τῶν «ἄλλων χωρῶν τῆς Θράκης» ἀλλὰ ἐν τοῖς θρακικοῖς προαστείαις τοῦ Βυζαντίου, τοῦ Βοσπόρου. Καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὁ Κουρούτσου σμῆς ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ΚΠόλεως. Ὡστε γεωγραφικῶς καταταχτέον μετὰ τὸ 657 ἴσως, οὐχὶ δὲ μεταξὺ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, τῆς ἐπαρχίας Δέρκων—καὶ τοῦ 670—Ἐγγαιριδίου τῆς Ἐπ. Φιλιππουπόλεως.

Τοιοῦτον γεωγραφικὸν ἀβλέπημα ὄρα καὶ 698.

698. «Ἐκθεσις περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Νευροκόπου καὶ Ρασλοκίου». Ἡ ἐπαρχία Νευροκόπου καὶ καταστακτεῖα οὐχὶ ἐν τῇ Θράκῃ. Ἰκανῶς δὴ γνωστὸν τοῖς γεωγραφοῦσιν ἐστὶν ὅτι ἡ Νευροκόπη, κώμη ὀρεινὴ παρὰ τὸν παραπόταμον τοῦ Στρυμόνος Πόντου, ἀποτελεῖ μίαν τῶν 6 ὑποδιοικήσεων τῆς Διοικήσεως Σερρών μετὰ τοῦ Ρασλίου. Αἱ δὲ Σέρραι κεῖνται οὐχὶ ἐν τῇ «Θράκῃ», οὐδ' ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις τῆς Θράκης».

724. Τὰ Ἐύβοϊκὰ κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἀντίτυπον ἐτυπώθησαν τῷ 1857 (οὐχὶ 1858) ἀπαρτιζονται δὲ ἐκ σελ. κβ'. — 208.

773. Ἐτυπώθη καὶ ἰδιαίτερος ἐν σ. 80.

923. Ἐτυπώθη καὶ ἰδιαίτερος ἐν σ. 36.

946. Τούτου ὑπάρχει καὶ τρίτος τόμος ἐκδεδομένος τῷ 1863. Ἡμεῖς δὲν εἶδομεν τὸ βιβλίον. Ὅρα ἀνωτέρω Γ', α' περὶ τούτου.

1032. Τὸ περὶ Κύπρου τοῦ κ. Σπ. Λάμπρου ἀνεδημοσιεύθη καὶ ἰδιαίτερος, καὶ ἐτιμᾶτο χάριν τῆς διαδόσεως τοῦ ἔργου 10 λεπτῶν.

1636. Εἰς 4ον.

1060. Ἡ «Ἐπετηρὶς τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου» ἐκδίδεται ἀπὸ δεκαπενταετίας

ὑπὸ τὴν φιλότιμον διεύθυνσιν τοῦ γνωστοῦ ἱστοριογράφου τῆς Σάμου Ἐπ. Σταματιάδου. Δὲν ἐξεδόθη δὲ μόνον τῷ 1875 καὶ τῷ 1876, ὡς φέρεται ἐν τῷ «Καταλόγῳ». Ἡ τοῦ 1889 σύγκειται ἐκ σελ. 148.

1085. «Σύντομος τοπογραφία τῆς νήσου Λέσβου ἢ Μυτιλήνης ὑπὸ Γεωργ. Ἀρχοντοπούλου. Ἐν Σμύρῃ 1859 σελ. 30 Παρὰ Hirschfeld ἐν Geogr. Jahrb. 1884, ἐὰν ὀρθῶς ἐν τοῖς δεκταρίοις ἡμῶν πρὸ ἐτῶν κατεγράψαμεν «Γεωργ. Ἀρχοντοπούλου Λέσβος ἢ σύντομος περιγραφή τῆς νήσου Μυτιλήνης ἐν Κυδωνίαις 1866 σελ. 32 εἰς 12ον». Δὲν δυνάμεθα τὸ πρᾶγμα νὰ ἐξελέγξωμεν ἔτι ἀπαξ, διότι δυστυχῶς ἐν ΚΠ οὐχ εὔρομεν τὸ εἰρημένον περιοδικόν.

1100. «Ἡ νήσος Σύμη... ὑπὸ Γρηγοροπούλου 1877 σελ. 88». Δύο ἐτέρας ἐκδόσεις γνωρίζομεν τὴν τοῦ 1875 ἐκ σελ. 76 μετ' εἰκονογραφῶν, ἦν καὶ ἔχομεν καὶ τὴν τοῦ 1880 ὑπὸ τοῦ Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου σημειουμένην ἐν σελ. 76 τοῦ Ἀρχαιολ. Περιόδ. τοῦ Ἑλλ. Φιλόλ. Συλλόγου τ. ΙΓ'. Εὐτυχῆς συγγραφεὺς, οὗ ἡ μονογραφία τρις ἐν διαστήματι πενταετίας τὸ φῶς εἶδε.

1169α. «Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορ. τοῦ

Πόντου· ὑπὸ Μ. Παρανίκα, 1874 σ. 49». Ἄν ἔχει σελ. 49 ἀλλὰ κζ'—49.

1212α «Le Sipylos et ses monuments G. Webel. Paris. 1880». «Ὅρα περὶ τούτου ἀνωτέρω ἐν Β'. 6'. Καθὰ ἐν σελ. 113 τοῦ ἐν Σμύρνῃ Μουσειοῦ καὶ Βιβλιοθ. τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς (Περιοδ. Γ' ἔτος Α' καὶ Β' 1878—79, καὶ 1379—80) ἀναγινώσκωμεν ὁ τίτλος ἔχει ὡδε Le Sipylos et ses monuments — Ancienne — Smyrne Carte 4 planches lithographiées et deux photographies». Ὁ συγγραφεὺς δὲ ὀνομάζεται G. Weber, ὡς τοῦλάχιστον ἐν ταῖς ἐν τῷ εἰρημένῳ περιοδικῷ δημοσιευθεῖσαις γαλλιστὶ διατριβαῖς αὐτοῦ γράφεται. Τὸ πόνημα τοῦτο δὲν εἶδομεν.

1308. «Ὅρα ἀνωτέρω ἐν Γ'. α'.

1316. «Ὅρα ἀνωτέρω ἐν Γ'. α'. σελίς VII—136 εἰς 4ον.

1343. «Ἱερὰ Μ. τοῦ Σινᾶ» Καλλιτέρον νὰ ἦτο ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ κεφαλαίῳ «Παλαιστίνη Συρία», ἀφοῦ ἀπαξ καὶ ἐκκλησιαστικῶς τὸ Σίναιον ὄρος τῷ Ἱεροσολύμων ὑπάγεται, ἢ ἐν ἄλλῳ Ἀραβίᾳ, οὐχὶ δὲ νὰ εὐρίσκηται ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις τῆς Ἀσίας μετὰ τὴν Καυκασίαν καὶ τὸ Ἀραράτ. Θ' ἀνεγράφομεν αὐτὸ ἐν ταῖς

Προσθήκαις, ἐὰν ἐκ τύχης δὲν ἀνευρίσκωμεν αὐτὸ, ἐκεῖ ὅπου δὲν προσδοκῶμεν. Σελ. Θ'.—226.

1350 Καὶ ἰδιαίτερος ἐν φυλλ. ἐκ σελ. 125.

1386. «Ἡ ἐν Σοκοτόρα ἀποικία κλ. ἐξεδόθη τῷ 1378, οὐχὶ 1868 καὶ ἀποτελεῖται ἐκ σελ. 28.

Υ. Γ. Ὡς παράρτημα τοῦ Κεφαλαίου τούτου ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ σημειωσώμεθα ταῦτα χάριν τῶν γεωγράφων ὅτι τὸ 156 «Κανανδὸς Λάσκαρις καὶ Βασίλειος Βοτάτσης, δυο Ἕλληνες περιηγηταὶ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὑπὸ ἐλλογιμωτάτου φίλου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ.Σπ. Λάμπρου» ὑπάρχει καὶ ἰδιαίτερος ἐκδεδομένον, ὅτι δὲ ὁ Ἕλληνιστὴς Γαλάτης Legrand ἐδημοσίευσεν καὶ μελέτην «Voyages de Basile Vatace en Europe et en Asie» ἐν τοῖς «Nouveaux mélanges orientaux», δημοσιευθεῖσιν ὑπὸ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν τῶν Παρισίων ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀσιανολόγων ἐν Βιέννῃ (1886) σελ. 185—295 μετὰ τοῦ οἰκείου χάρτου.

Γενικά.

Αύξ. ἀριθ 1· ἀριθ. καταλ. 79 καὶ 133α Περιγραφή Φάρων καὶ Πυρσῶν καὶ ἄλλων .. σημείων ὑπὸ Μ. Π. Μαντζαβίνου. 1851 σ. 188 (μερ. Β')—130.

2) 133β 'Οδηγὸς τῶν Φάρων καὶ Φανῶν τῆς Μεσογείου, τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης κατὰ τὸ ἀγγλικὸν σύστημα, μετὰ προσθήκης ναυτικῶν προβλημάτων πρὸς χρῆσιν τῶν ναυτιλομένων ὑπὸ Κοκκονέζη. Πειραιεὺς 1872 σ. 136 μέγα 8ον.

3) 133γ 'Ελεγχος Φάρων καὶ Φανῶν τῶν κατασκευασθέντων εἰς ὅλας τὰς παραλίαις τῆς Μεσογείου, Ἀδριατικῆς, Μαύρης καὶ Ἀζοφικῆς θαλάσσης συλλεχθεὶς ὑπὸ Ν. Α. Συρίγου Ἐρμούπολις 1884 σ. 5'—192.

4) Μαυρομάτου Ι Γ. Λιμενοδείκτης τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ, τῆς Μαύρης καὶ Ἀζοφικῆς θαλάσσης τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀνατολῆς, Συρίας, Αἰγύπτου καὶ Ἀφρικῆς, συγγραφεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ ὑδρογράφου Ι. Νοριέ καὶ τοῦ ἰταλοῦ Λ. Λαμβέρτου, μεταφρασθεὶς καὶ ἐπεξεργασθεὶς

ἐν Ἐρμούπολει 1872 τ. 2 σλ 1στ'—568.

Δὲν παρατιθέμεθα ἐνταῦθα ἕτερα τοῦ αὐτοῦ συγγραφῆως τρία συγγράμματα ἐν Ἐρμούπολει καὶ ταῦτα ἐκδοδομένα, τὸ Ἄπανθισμα τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης (1872), τοὺς Νέους πίνακας τῆς κλίσεως τοῦ Ἥλιου κτλ. κτλ. . . πρὸς χρῆσιν τῆς ναυτιλλομένης νεολαίας τοῦ ἐμπορίου (1876) καὶ τὸν Νέον Πρωρέα (1867).

5) 150α «Γενικὸς ἐτήσιος ὁδηγὸς τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἡμερολογίου κλ. 1887. Μακρίδου ἐν Ἀθήναις».

6) 16α Λεξικὸν ἱστορικουμυθικὸν καὶ γεωγραφικὸν ὑπὸ Δ. Δ. Μάγνητος ἐν Βενετίᾳ σελ. 568.

7) Ἀβουσσινία 1381α «Ἡ Ἀβουσσινία καὶ ὁ γεγὼς αὐτῆς ἐπιφυλ. «Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις» 51, 52, 53. (μετάφρ.)

8) Ἀγιάσου 1091α Τὸ ἐξάκουστον προσκύνημα, ἧτοι περιγραφή τῆς ἐν Λέσβῳ κωμοπόλεως Ἀγιάσου καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσης ἀγίας καὶ θαυματουργοῦ εἰκόνοιο τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας ἢ Κοίμησις ἐπιφημιζομένης, μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῶν στιχηρῶν καὶ τῶν μεγαλυναρίων τῶν ἐν τῇ λιτανείᾳ αὐτῆς ψαλλομένων, ὑπὸ Β. Βράνη τοῦ

Λεσβίου. Ἐν Σμύρνῃ, ἐκ τῆς τυπογρ. I. Μάγνητος 1861 σελ. 48 800

9) Ἀδριανού πολις 678α Περί τῆς παιδευτικῆς κινήσεως ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ Ἀδριανουπόλεως «Ἀνατολικῇ ἐπιθεωρήσεις» ἀρ. 45, 46, 47, 48.

10) Ἀ 9 ἦ ν α ι 372 α «Τοπογραφία τῶν Ἀθηνῶν» ἀποθ. ὤφελ. γνώσεων· 1843 σ. 17—20 καὶ 35—38.

11) 372 β Κτιτορικὸν τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ὑπὸ Δ. Πανταζῆ ἡ Ἀθῆναι 1860.

12) 380 α—Τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 135...προσετέθη καὶ ἡ καταγραφή τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τῆς εὐρεθείσης ἀγίας Εἰκόνας τῆς Εὐαγγελιστρίας καὶ τῶν θαυμάτων αὐτῆς, ὧν ἡ καταγραφή κατέχει τὰς σελ. 149—157, ἡ δὲ τῆς Τήνου 159—180.

13) 377 α «Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν» ὑπὸ Γ. Κωνσταντινίδου, τοῦ Μακεδόνας, ἔργον βραβευθὲν, δὲν πρέπει νὰ μνημονευσθῆ, ἀφ' οὗ ἕτερα μικρότερα ἔργα καὶ καθαρῶς ἱστορικὰ ἐν τῷ καταλόγῳ μνημονεύονται;

14) Ἀ θ ω ς 629 α. Ἐκθεσις τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ συλλόγου τῶν Μεσαιωνικῶν Ἐρευνῶν Ν. Δ. Χρυσανθίδου, περὶ τῆς εἰς Ἁγίον Ὅρος Ἀθω ἀποστολῆς

αὐτοῦ. Ἐξήχθη ἐκ τοῦ «Ἀνατολ. ἀστέρος» ἔτ. Κ. ἀριθ. 19, 1881 σ. 12.

15) 629 β. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. ἡ 380 α «Περιήγησις εἰς Θεσσαλίαν καὶ Ἁγίον Ὅρος» σ. 98 101.

16) 629 γ Ὑπὸ Π. Θωμᾶ ἐπάλληλα ἄρθρα ἐκδιδόμενα καὶ ἐξαίρετα κατὰ τὸ θῆρος τοῦ 1884 ἐν τῷ «Νεολόγῳ» δημοσιευθέντα.

17) 629 δ «Ἀθωνικά» ἄρθρα ἐξ ἐν τοῖς φυλλ. τῆς «Ἀνατολ. ἐπιθεωρήσεως» 45, 46—50 (πολιτικ. ἱστορικὸν κλ.)

18) Αἴγινα 899 α Λογιωτατίδου Σ. Γ. Ἡ ἀρπαγὴ τῆς Αἰγίνης, ἥτοι οἱ Ἀχαιοὶ εἰς Αἴγινα 1865 σ. 75.

19) 899 β Ὀ ν α τ ᾶ ς, τὰ αἰγινιτικὰ ἀγάλματα καὶ ἡ αἰγιναία τέχνη μετὰ μιᾶς εἰκόνας· Βερολίον 1862 σ. η'—130.

20) 899 γ Αἴγινα, ὑπὸ τὸν τίτλον «αἱ ἐπαρχίαι μας» «Ἀκρόπολις» Ἀθηνῶν τῆς 1, 3, 7, 20 ἰουνίου 1884.

21) 899 δ. Τὰ περὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ναυπηγηθεισῶν φρεγατῶν καὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομισματοκοπέου ὑπὸ Α. Κοντοσταύλου Ἀθην. 1855· (εὔρον ἐν καταλόγῳ Ἀσωπίου ἀριθ. 339.

22) Α ἴ γ υ π τ ο ς 1370 α Inscriptions grecques et latines d'Alexandrie τοῦ

Νερούτσου βέη Revue archeol.
1887 μαρτ. ἀπρίλ.

23) 1370 β Σημειώσεις περὶ τῶν ἐν τῇ
κατὰ τὸ παλαιὸν Κάρρον ἱερῶ Μονῆ τοῦ
ἁγίου Γεωργίου εὐρεθεισῶν ἀρχαίων ἱερῶν
Εἰκόνων ὑπὸ Γ. Μ α ζ α ρ ά κ η σ. 40.

24) Α ἱ ν ο σ 696 α Περὶ τῆς ἐν τῇ Ἐκ-
κλησιαστικῇ περιφερείᾳ Αἰνίου ἐκπαιδευτικῆς
κινήσεως. Ἀνατολ. Ἐπιθεώρ. 41 καὶ 52.

25) Ἀ λ β α ν ί α 519 α Τὸ παρὸν καὶ
μέλλον τῆς Ἀλβανίας, ἐξεταζομένης ἰδίως
ὑπὸ γεωγραφικῆν, στατιστικῆν καὶ πολιτι-
κῆν ἔποψιν ὑπὸ Σ π. Μ α υ ρ ο μ μ ά τ η.
Ἀκρόπολις Ἀθηνῶν 1884 αρ. 664 — 666
καὶ 669 — 672.

26) 519 β ε Ἴ ω ά ν ν ο υ Β ρ έ τ ο υ
Ἀπολογία εἰς τὸ ἡ κοιτῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ
Ἠπειρος Ἀλβανία 1878. σ. 103 160ν.

27) Ἀ λ ε ξ ά ν δ ρ ε ι α 1364 α « Ἡ πόλις
Ἀλεξάνδρεια » Ἀποθ. Ὁφ. Γνώσεων 1842,
σ. 6 — 7.

Ἀνατολικὴ Ρωμυλία. Ὅρα Ρωμυλία.

28) Ἀ ν τ ι ό χ ε ι α 1325 α « Ἡ πόλις
Ἀντιόχεια » Ἀποθ. Ὁφελ. Γνώσεων 1842
σ. 138 — 139.

Ἀρδεμπέλιον, Ὅρχ. Κασπία.

29) Ἀ ρ γ α ν ι σ τ ά ν 1333 « Περιγραφή τῆς
Ἀργανιστάν » Ἀποθ. Ὁφ. Γνώσεων 1842

σ. 56 — 61, (χωρογραφία, ἔθνογραφία ἱ-
στορία).

Ἀχαΐα 30) 350 α « περὶ νομισμάτων τῆς
ἀρχαϊκῆς συμμαχίας » Π α ν δ. 298 — 305
τοῦ 17ου τόμου.

Ἀχριδῶν 31) 607 α Τὰ περὶ τῆς αὐτοκε-
φάλου ἀρχιεπισκοπῆς τῆς πρώτης Ἰουστι-
νιακῆς Ἀχρίδος ὡς Βουλγαρίας ὑπὸ Μ. Γ.
Δ ή μ ι τ σ α ἐν Ἀθήναις 1859, η — 8.

32) 607 β Ἱστορικὴ ἀνάμνησις τῆς ἀρ-
χιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν πρώτου πατριάρχου
Τορνόβου ὑπὸ Νέμδζωφ 1868, τύποις Μα-
κεδονίας.

33) 607 γ Τὰ κατὰ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς
Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου. 1869.

34) 607 δ Παράρτημα εἰς τὴν πραγμα-
τεῖαν τὰ κατὰ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς Ἀχριδῶν
καὶ Πεκίου 1869 σελς 24.

35) 607 ε Χρονολογικὸς κατάλογος τῶν
πάλαι ποτὲ ἀρχιεπισκόπων τῆς Α. Ἰουστι-
νιανῆς Ἀχριδῶν. (ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ μη-
τροπολίτου Ἀμασσίας ἐν « Ἐκκλησ. ἀληθ. »
ἀριθ. 20 ἤτοι φυλλάδιον 15 μαρτίου 1889.

Βακού. 36) 1137 α « Διώνιον πῦρ »
(περιγραφή τοῦ μοναστηρίου τῶν πυρολα-
τρῶν καὶ τοῦ αἰωνίου πυρός) σ. 52 — 56
ἐν τῇ Ποικιλίᾳ.

Βαλοῦκχεσέρ. 37) — Πληθυσμὸς

τῆς νομαρχίας Βαλουκχεσέρ «'Ανατολική ἐπιθεώρησης» 114.

Βάρνη. 38) 706α «Εἰδήσεις τινὲς Ἱστορικαὶ περὶ Βάρνης πόλεως ἐμπορικῆς καὶ ὄχυρᾶς παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ τῆς ἐκεῖ ἀνευρεθείσης διγλώττου ἐπιγραφῆς ἔρανισθεῖσαι ὑπὸ Π. Κοντογεώργη. Κωνσταντιζα 1871 σ. 24.

39) 706 β. Συλλογὴ τῶν ἐν Βάρνῃ καὶ τοῖς πέριξ αὐτῆς ἐν χρήσει δημησιῶν παροιμιῶν ὑπὸ Δ. Κράχτογλου. Ἀθῆναι 1880. σελ. 32.

Βενετία. 40) 1138α. «'Η πόλις Βενετία.» Ἀποθήκη Ὁφελ. Γνώσεων 1842 ἀρ. 62. μετ' εἰκόνας.

41) 1138 β Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ Βελούδου. Ἐν Βενετίᾳ 1872 καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ

42) 1138 γ «Ἑλλήνων ὀρθοδόξων» τῆς ἐν Βενετίᾳ ἀποικίας ἐγγραφα. Ἐν Βενετίᾳ 1873, ὡς καὶ τὰ

43) 1138 δ «Χρυσόβουλα καὶ Γράμματα τῶν οἴκου. πατριαρχῶν ἀνήκοντα εἰς τοὺς Φιλαδελφείας μητροπολίτας καὶ Βενετίας» 1873.

44) Βιέννη. Ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου καὶ τῆς σημερινῆς ἀκμῆς τοῦ ἐν Βιέννῃ ἑλλητικοῦ συνοικι-

μοῦ ὑπὸ Ἀν. Παλλαντίδου. Ἐν Βιέννῃ 1845 φυλλ. 8ον.

Βιζύη. 45) 693α Περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς κινήσεως ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ τῆς μητροπόλεως Βιζύης· «'Ανατολικὴ ἐπιθεώρησης» 96 καὶ 97.

Βογαδζικόν. 46. «'Ανατολικὴ ἐπιθεώρησης» 37 καὶ 91.

Βοιωτία. 47) 417α Περιοδεία ἀνὰ τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ Γ. Λαμπάκη «Δελτ. Ἑβδομαδ φυλλ. 42.

Γαλήνιον. Ἐπαρχία τοῦ Γαληνίου ὄρα Κασπία.

Δεδεάγατς. Ὁρα Μαρώνεια «'Ανατολικὴ ἐπιθεώρησης» 108.

Δεμύρχεισσαρ. 48. «'Ανατολικὴ ἐπιθεώρησης» 106 καὶ 110.

Δημητριάς. 49) 500α Ἐν τῷ τοῦ 1886 «Ἡμερολογίῳ Ἀνατολῆς», οὔπερ χρῆσιν ἐποιήσατο δ κ. Μηλιοράκης, φέρεται καὶ τὸ σιγίλιον, δι' οὗ κατοχυροῦται ὁ ἀπὸ ἀρχιεπισκοπῆν εἰς μητρόπολιν προβασμὸς τῆς Δημητριάδος.

Διδυμότειχον. 50) 6816 Περὶ τῆς παιδευτικῆς κινήσεως ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ Διδυμοτείχου 1884—85 «'Ανατολικὴ ἐπιθεώρησης» 61, 62, 64, 65, 66 καὶ 67.

*Εφεσος. 51) 1232α Νέας Ἐφέτου συμβάντα κατὰ τὸ 1821 ὑπὸ Δ. Εἰρη- νίδου Ἀθῆναι 1877. (Δελ. Μ. Ε).

52) 1211α Ἀνέκδοτον νόμισμα Σαρουκ- χάν Ἐυείρου τῆς Ἰωνίας, κοπὲν ἐν Ἐφέσῳ ὑπὸ Π. Δάμπρου Ἀθῆναι 1870 σ. 8. Βοηθητικὸν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἰωνίας (Βιβλιοθ. τῶν Μ. Ἐρευνῶν).

Ζάκυνθος. 53) 945α Διατριβὴ περὶ τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐπιγραφῆς ὑπὸ Χρυσό- βέργη. Ναύπλιον 1834 (ἐν Καταλό- γῳ Ἀσσωπίου σ. 84, καὶ ἀρ. 82).

*Ἡλιόπολις 54 «Περιήγησις εἰς Ἡλιόπολιν» σ. 29—34 ὑπὸ Π. Κ. ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσῃ Ποικιλίᾳ.

*Ἡπειρος ἴδε Ἰωάννινα.

Θεσσαλία 55) 475 α J. A. Leonar- dos «Νεωτάτη τῆς Θεσσαλίας χωρογρα- φία» ἐν Πέστη. 1836. σελ. 196 μετὰ 6 λιθογρ. πιν. καὶ ἐνδὸς χάρτου. (Σημ. ἐκ κα- ταλόγου βιβλιοπωλείου τῆς Λειψίας).

56) 475 β. Ὅρα Ἀθως 629 β ἐν σελ. 8—12 τοῦ ὑπ' ἀρ. 380 α.

57) 504α. Θεσσαλικοὶ σιδηρόδρομοι ὑπὸ Γ. Κατσελίδου. ἐν τῇ «Ἀκρόπολει» Ἀθηνῶν 21 ἀπριλ. 11 καὶ 17 μαΐου 1884.

Θήρα 58) 833α «Ἡ παρὰ τὴν Θῆραν ἔκρηξις τοῦ 1650 ὑπὸ Μ. Γεδεών. Ἐν

τῷ περιόδ. Στερεώματι ἀρ. 1 καὶ 2 (ἔτος 1888).

Θράκη 59) 639 α «Ἐπιγραφαὶ ἐκ Θρά- κης» ὑπὸ Τσοῦντα. «Ἐφημερ. Ἀρχ.» Γ', 4, σ. 263—269.

Ἱεροουσαλήμ. 60 Α. Κ. 1308. Ἐνταῦθα προσθετόν τὸ Α'. τεῦχος τοῦ προσκυνηταρίου τῆς Ἁγίας Γῆς τεῦχος Α'. Ἡ ἁγία πόλις Ἱεροουσαλήμ καὶ τὰ περί- χωρα αὐτῆς, συγγραφὴν μὲν ὑπὸ Βενια- μὴν Ἰωαννίδου ἄρχιμανδρίτου τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τοῦ Κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου, ἐκδοθὲν δὲ ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου γέροντος ἁγίου σκευοφύλακος τοῦ Παναγίου Τάφου Μ. Σε- ραφεῖμ, ἐγκρίσει τοῦ Μ. πατριάρχου Ἱερο- σολύμων κ.κ. Ἱεροθέου τοῦ Α'. Ἐν Ἱερο- σολύμοις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ Π. Τά- φου 1877, εἰς 4ον φύλλα 6†σελίαι 360† σελ. παραρτήμ. κγ' καὶ † ἐνὶ φύλλῳ πα- ροραμάτων.

61) 1308 β τὸ Β'. σελ. 3†160. Ἡ ἱερὰ μονὴ τοῦ Σινᾶ, κατὰ τὴν τοπογραφικὴν, ἱστορικὴν καὶ διοικητικὴν αὐτῆς ἔπο- ψιν ὑπὸ Περικλέους Γρηγοριάδου, καθηγητοῦ ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τοῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἀδεία τοῦ μακαριωτά-

του πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Προκοπίου τοῦ Β'. Ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ Π. Τάφου. 1875, εἰς 8ον. Σελίδες 84+226. () πρβλ. 1343.

62) 1308 γ Τὸ Καταμόνας, ἦτοι σύντομος περιγραφή τοπογραφικὴ τοῦ μονοδρίου Καταμόνας ὑπὸ Κυρίλλου Ἀθανασιάδου ἀρχιμανδρίτου. Ἐκδίδεται κελεύσει τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Ἱεροθέου. Ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ Π. Τάφου, 1881. Εἰς 8ον σελίδες 22.

63) 1308 δ Ἐκ τινος φυλλαδίου ἐπιγραφομένου «Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν παν. Ἱερομόναχον καὶ Ἱεροκήρυκα Κ. Γερμανὸν ἐκδότην τῆς Περιγραφῆς τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως (Ἀθῆν. 1841 σ. 60 ἐπιστολὴ Α'.) καὶ ἐκ τοῦ προλόγου μανθάνω ὅτι «Ἐγχειρίδιον περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως» ἐξεδόθη. Τὸ βιβλίον τοῦτο οὐδέποτε εἶδον.

64) 1308 ε Περιήγησις εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 - 27 τοῦ 380 α.

65) 1308 στ Ὁ ἄγιος Τάφος. Διατριβὴ αὐτοσχέδιος ὑπὸ Θ. Τιμαγιένου. Σμύρνη. 1860 σ. 44.

Ἰλιον 66) 1208 α Συνοπτικὴ ἀφήγησις τῆς γενομένης ἀνακαλύψεως τοῦ δημηρικοῦ

Ἰλίου κατὰ τὰ ἔτη 1870, 71, 72 καὶ 73. ὑπὸ Ε, Σχλίεμαν. Ἀθην. 1875 σελ. 28 καὶ δύο πίνακες.

Ἰόνιοι νῆσοι 67) 916 α. Αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς Ἑνετίας καὶ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν, καὶ ἡ ἐν αὐταῖς ἑλληνικὴ ποίησις, μετὰ περιλήψεώς τινος τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἱστορίας ὑπὸ τῆς κομῆσεως Δόρας δ' Ἰστρίας μεταφρασθέντα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Μ. Κ. Ράλλη. Ἀθῆν. 1859. σελ. 110+63. Περιέχει καὶ ἕλλην νείαν μὴ δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ Revue des deux Mondes ἐξ ἧς μετεφράσθη.

68) 916 β. Περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις Ν. Ἑλλην. Ἐκκλησίας ὑπὸ Μαρκοῦ 317 - 336 ἡμερολ. Μ. Βρετοῦ 1866.

69) 511α L'Empire... Memoire sur l'Empire en general et particulièrement sur l'eparchie de Jannina «Par un Epirote» (= Δ. Χασιώτου). Paris 1879 σελ. 56.

Ἰωάννινα. 70) 514α Ἐνταῦθα τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως Παροϊμιαστῆριον (1863 ια—183) ἦτοι Συλλογὴ Παροϊμῶν παρὰ τοῖς Ἡπειρώταις κλ. σημειωτέον.

71) 554α Ἡ παράδοσις τῶν Ἰωαννίνων

ὑπὸ Σ. Αάμπρου ἐν (Ἱστορ. Μελετή-
μασι σ. 167—172). Ἐν γένει δέ τινες
τῶν διατριβῶν τοῦ φερεπόνου φίλου κ. Λάμ-
πρου ἔδει δ κ. Μ. ἐν οἰκείῳ τόπῳ νὰ κα-
τατάξῃ.

72) 552α «Συμβολή εἰς τὴν Ἱστορίαν
τῶν ἐν Ἰωαννίνοις Σχολείων» ὑπὸ τοῦ νῦν
τὴν συμβολὴν ταύτην ποιουμένου ἐν Παρ-
νασσῶ τ. Ισ. 55—76 καὶ 132—140
καὶ 185—191 καὶ ἰδιαιτέρως ἐν 50 ἀν-
τιτύποις.

Ἰωνία. 73) 1211α «Θάλασσα Ἰωνική»
σ. 35—51 Ποικιλία σ.

Καλάμαϊ δρα Φαράϊ. 74 Κα-
νούριον. Περὶ τῶν κατὰ τὸ ἐν Καινουρίῳ
Β. Σακχαρουγεῖον ἐπιχωρικῶν νοσημάτων
Ἐναίσι. Διατρ. ὑπὸ τοῦ ὑποψηφίου διδακτ.
Ἀναστ. Γούδα. Ἀθήναι 1843 σ. 22.

Καλλιπολις 75. Περὶ τῆς ἐν τῇ ἐκ-
κλησιαστ. περιφερείᾳ Καλλιπόλεως παιδευ-
τικῆς κινήσεως. «Ἀνατολικὴ Ἐπιθεώρη-
σις» 106.

Κάλυμνος 76) 1113α. Κάλυμνος ἐν
λεξικ. Ἱστ. καὶ Γεωγραφίας ὑπὸ Μ. Κα-
ραβοκυροῦ.

77) 1113 β. Καὶ ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου
καθηγητοῦ Hirschfeld ἐν Geograph:
Jahrb X (1884) ἀναφέρεται—Θ. Ι. Κιν-

δύνης ἢ νῆσος Κάλυμνος. Πρὸ τού-
του ὅμως ἐν τῷ Δελτ. τῶν Μεσαιων. ἐρευ-
νῶν κατεγράφη, ἐν Ἀθήναις 1879.

78) 1113 γ. Σημειωτέον καὶ τὰ «Μνη-
μεῖα τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν ταῖς Καλύδναις
νήσοις ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου Μ. Γεδεῶν ἐν
τῷ Δ' τόμ. τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς ἀλη-
θείας», ὡς καὶ ἐν τῷ Θ' ᾧ

Καστορία 79) 602α Περὶ τῆς ἐν τῇ
ἐκκλησ. περιφερείᾳ Καστορίας ἐκπαιδευ-
κινήσεως ἔτους 1884. «Ἀνατολικὴ ἐπι-
θεώρησις» 74, 75, 77, 85, 86, 91, 92.

Κασπία. 80) 1131α «Ἐκδρομὴ εἰς τὴν
νοτιοδυτικὴν παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσ-
σης» ἀποθ. ὠφελ. Γνώσεων 1842 σελ.
110—112 (Ἡ πόλις Ἀρδεμπέλιον) 169
—174 (ὁ εἰς τὸ Γκλάνιον δρόμος—Κασπία
θάλασσα, ... ἡ χαμηλότες αὐτῆς, ἡ τὸ πάλαι
ἔχουσι μὲ τὴν Ἀράλ κλ. κλ.) 184—190
(Ἐπαρχία Γκλανίου... Ἰλυᾶται, Κουρδι-
καὶ φυλαί.—Τὸ γένος τῶν Ταλισῶν. Γεω-
γραφικὴ διαίρεσις κλ. κλ. κλ.) 1843 σ.
30—32 καὶ τὸ τέλος ἐν σελίδι 42—46.
Ἔργον ἀξιόλογον τῆς ἐποχῆς ἐλληνικόν.

Κατσανοχώρια (Ἡπειρος) 81 «Ἀ-
νατολικὴ ἐπιθεώρησις 50. (ἐκπαιδ. κινήσις).

Κεσσάνη (Θράκη). 82 «Στατιστικὴ Κεσ

σάνη καὶ τῶν περιχώρων «Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις» 109.

Κεφαλληνία 83) 920α Alterthue-
mer v.d Jnsel Kephalenia. Ἐναίσι. Διατρ.
ὑπὸ Εὐσταθίου Διβιεράτου· ἐκ
Κεφαλληνίας. Ἐρλάγγη 1880 σ. 38 ἐλ-
ληνιστί.

Κόμανα 84) 1248 Κρίσις μὴ συνε-
χισθεῖσα ἐν τῇ Ἄρμονίᾳ Σμύρνης 682 ἀρ.
καὶ 699 (24 φεβρ. καὶ 10 μαρτίου).

Κουρδιστάν . . Κουρδικαὶ φυλαί.
Ὅρα Κασπία.

Κρήτη. Περὶ τῆς νήσου ταύτης εἰσὶν
ἔτι δέκα ἡμῖν γνωσταὶ δημοσιεύσεις,
φυλλάδια κτλ.

Κύθηρα 85) 963α «Χρονικὸν περὶ τοῦ ἐν
Κυθήροις μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου
(ἐξ ἀνεκδ.: χειρογρ.) μετὰ σημειώσεων ὑπὸ
I. Βελουδοῦ. ἐν Βενετίᾳ 1868, 16ον
σελ. μ'.

Κυδωνία 86) 1201α ὉΚυδωνιά-
της, ποίημα εἰς ἄσματα τέσσαρα ὑπὸ Ν.
I. Σαλτέλη. Ἐκδ.: Β' μετὰ προσθ.
καὶ προσθαφαιρέσεων. Ἄθῆν. 1882 ἐν τῷ
ἐξωφύλλῳ καὶ 1880 ἐν τῷ πρὸ τοῦ προλό-
γου. Σελίδες ρις' κατέχουσι τὴν Εἰσα-
γωγὴν, ἐν ἣ γεωγραφικὰ καὶ ἱστορικὰ,
καὶ πνευματικὴ κίνησις.

Κύζικος 87) 1209α Ἀκολουθία τοῦ ἁ-
γίου Αἰμιλιανοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου τοῦ ὁ-
μολογητοῦ, μετὰ προλεγόμενων περὶ τῆς
ἐπαρχίας Κυζίκου, ὑπὸ τοῦ (νῦν) μητρο-
πολίτου Κυζίκου Νικοδήμου 1876 σ. λη' 38.

Κύθνος 88) 809α Ἀντ. Ν. Βάλλ-
ηνηδα· Πάρεργα φιλολογ. πο-
νημάτια. τεύχ. Α'. Ἐν Ἐρμουπόλει
1887. σ. 130· 8ον μικρ. (Ἰδιωτισμοὶ καὶ
συλλογὴ λέξεων ἐκ τῆς ζώσης γλώσσης
Κυθνίων, Τηνίων, Μεγαρέων, Κυπρίων
κατ' ἀλφαιβητικὴν τάξιν, μετὰ προλόγου
ἐπὶ τῶν ἰδιωτισμῶν κατέχοντος τὰς
σελ. 1—38.

Κυκλάδες 89) 758α Ἀνεκδοτα ἔγγραφα
ἀποσταλέντα πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν Κυ-
κλάδων κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ρώσων κατο-
χὴν αὐτῶν ὑπὸ Κ. λ. Στεφάνου. Ἄθ-
ῆν. 1878. Ἐκ τοῦ Ἀθηναίου σ. 41.
90) 758β Ὅρα καὶ Νάξος.

Κύπρος 91) 1030α Περὶ Κύπρου δια-
τριβὴ περιέχουσα διαφόρους πληροφορίας
καταστατικὰς καὶ γεωγραφικὰς ὑπὸ Δ.
Μαργαρίτου Ἀθῆναι 1848.

92) 1042α Οἱ ἀνακαλυφθέντες θησαυροὶ
τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Κύπρου· φυλλάδ.
Ἄθῆναι 1873 σ. 23.

Κωνσταντινοῦ πόλις 93) 645α.

«Η Κωνσταντινούπολις» ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας τοῦ «Νεολόγου», ἔργον τοῦ Μ. Γεδεῶν λίαν ἀξιοποῦδατον (σ. 929—1123) καὶ ἰδιαιτέρως ἐν χιλίοις ἀντιτύποις μὴ διανεμηθεῖσι σελ. 195 εἰς 4ον δίστηλος.

94)6456 «Ἀρχαιολογία Κ)πόλεως», ἡ-ταξειδίου ἐνδὸς πατριάρχου», κατὰ μετάφρ. ἐκ τοῦ γαλλ. ὑπὸ Α. Ν. Σ θ ο ρ ῶ ν ο υ Ἡ-γουν περιγραφὴ ὄλων τῶν κτιρίων . . . εἰς 1871 (ἔκδ. γ'. σ. 23) ἀπλῆν φράσιν ὑπὸ Β. Χ. Ἐ λ Ἀθῆναι.

95)645γ «Ἀπὸ Βυζαντίου εἰς Μόσχαν, Ἀπόλλων 1885 φυλλ. 21—23.

96)650α «Ἱστορικὴ περιγραφὴ τοῦ ἐν ΚΠ. ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας ὑπὸ Ε. Σ τ α - μ α τ ι ἄ δ ο υ Ἀθῆναι 1865 σ. 72 (ἔκδο-σις Τεσσαρική).

97)651α «Ὁ ἐν Ἱπποδρόμῳ ὀβελίσκος... καὶ τινα περὶ Ἱπποδρόμου ὑπὸ Ἐ λ. Θ ω - μ ᾶ 1874, σ. 29.

98)651β «Ὁ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ Δεσποτικὸς Θρόνος μετὰ τοῦ ἄμβωνος», ἡ αὐτοσχέδιος διατριβὴ ἱστορικὴ, ἀρχαιολογικὴ καὶ φιλολογικὴ ὑπὸ Γ. Χ ρ υ σ ο θ ἔ ρ - γ η 1861 σ. 147.

99)661α «Πρόγραμμα καὶ καὶ κανονισμοὶ τῆς ἐν Ἰψωμαθεῖσις Ἑλλην. καὶ ἀλ-

ληλοδιδασκτικῆς σχολῆς 1870 σελ. 19. (Β. Μ. Ερ).

100)661β Πίνακες στατιστικοὶ τῶν ἐν ΚΠ. καὶ κατὰ τὰ προάστεια σχολείων τῶν ὀρθοδόξων, ἐπιστάσις τῆς Κεντρικῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς 1870. 4ον σ.69.

101)665 «Ἀνέκδοτα νομίσματα κοπέ-τα ἐν Πέραν ὑπὸ τῆς αὐτόθι ἀποικίας τῶν Γενουησιῶν (1421—1436) ὑπὸ Π. Λ ἄ μ - π ρ ο υ Ἀθῆν. 1872. 4ον.

Λ α κ ω ν ι κ ῆ . 102)254α «Λακωνικὴ χω-ρογραφία ὑπὸ Ν ι κ ῆ τ α Ν ή φ ο υ Λ ἄ - κ ω ν ο ς . Ἀθῆναι 1853». Τὸ βιβλίον εὐρο-μεν μνημονευόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Hopf «Griechenland, ἐν τῷ μεγάλῳ Ἐγκυκλο-παιδικῷ λεξικῷ τοῦ E. καὶ Gruber, ἀλλ' ἐλησημονήσαμεν νὰ λάθωμεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ τὴν σελίδα. Ἀναγινώσκοντες δὲ τοῦ Wachsmuth d alte Griechenland imneu en(ἐν Βόννη 1864)εὐρομεν πάλιν(ἐν σ.111) ὅτι ἡ πρώτη ἔκδοσις ἐγένετο τῷ 1833, φέ-ρουσα τὸν τίτλον «ἡ Λακωνικὴ χωρογραφία » ὑπὸ τοῦ Νικητᾶ Νήφου Λάκωνος μετὰ τῆς «λακωνικῆς δημῳδούς ἀνθολογίας τῶν πε-»ριεργότερων μοιρολογίων κλ.» ἐκδομένη ὑπὸ *** Ἀθῆναι 1833.

Δ ἑ σ θ ο ς . 103) 1091α «Ἱστορία τῆς Λέσβου ὑπὸ Π. Γ ῶ γ ο υ 1887 σ. 84.

Λευκάς. 104) 982α Μοιρολόγια Λευκάδος μετὰ γλωσσικῶν προλεγομένων ὑπὸ Τ. Ν. Σταματέλου. Ἐν Ζακύνθῳ 1876. σ. 23. Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐξεδόθησαν καὶ τὰδε.

105) 982β «Τὸ γραφτό του» παράδοσις Λευκαδιὰ ἐν «Ἀττινῶ ἡμερολογίῳ» 1885 σ. 470—472.

106) 982γ «Τὸ στοιχειὸ τῆς Αἰώνης» παράδοσις Λευκαδιὰ ἐν «Κυψέλλῃ» φ. 11.

107) 982δ Illustrazione di una medaglia inedita di Leucade del Dem. Petrizzo pulo, Pavia 1821.

Λιτίτσα 108) 681α. «Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας ἐν τῇ ἐκκλησιαστ. περιφερείᾳ Λιτίτσας. «Ἀνατολ. ἐπιθεωρήσεως» ἀρ. 51. 52, 53. ἐπιγραφή στατιστικῆ, ἀρχαιολογ.)

Μακεδονία. 109) 579α «ἩΜακεδονία κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἐν «Ν. Ἡμέρα» (Τεργέστης) ἀρ. 1468 καὶ 1469.

110) 580α «Οἰκο-ομολογικὴ κατάστασις τῆς Μακεδονίας. Ἀριθμ. τῆς «Ἀνατ. ἐπιθεωρήσεως», ἐν τέλει καὶ περὶ Θεσσαλονίκης.

111) 603α Ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει» Κ) πόλεως ἀρ. 226. (16 ἰανουαρ. 1888) «Κρηνίδες, Φίλιπποι, Τόμαρος ὁ Ἡπειρωτικὸς, Καβάλλα ὑπὸ Θ. Γονίου.

Μάνη. 112) 270α Προσθ. καὶ «Χρονογραφία περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἐν Μάνῃ Στεφανοπούλων ὑπὸ Γ. Παπαδοπούλου Ἐθ. 1865.

Μαρώνας 113) 682α «Περὶ τῆς εὐπαιδ. κινήσεως ἐν τῇ ἐκκληστ. περιφερείᾳ Μαρωνείας» Ἀνατολ. Ἐπιθ. 107 καὶ 108.

Μελίτη (νήσος) 114 «Ἡ νῆσος Μελίτη» (Γενικὴ Περιγραφή. Γεωργικὴ. . . Ζῶα. . .) (Ἱστορία τῆς νήσου Μελίτης) Ἀποθ. Ὁφελ. Γνώσεων 1842. σελ. 111—116, 135—136, 145—149.

115—Ἡ νῆσος Μελίτη (γεωργ. ἱστορ.) ἐν «Ἀνατολ. ἐπιθεωρ.» ἀρ. 85.

Μυκῆνας 116) 192α Ἐκδρομαὶ εἰς τὰς Μυκῆνας καὶ τὸ Ἡραῖον Δημ. Κ. Βαρδουνιώτου ἐν Ναυπλίῳ 1869 σὺν—58.

117) 192 β «Δύο λέξεις περὶ τῆς ἐν Μυκῆνας καὶ Σπάτας ἀρχαιοτήτων. . . . ἐν Ἀθήναις σ. 32. Τὸ ἐξώφυλλον λείπει ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἀντιτύπου. Ἐν τέλει φέρεται ὅτι ἐγγράφη τῷ 1878 (μάρτιον) ὑπὸ Μ. Δημίτσα.

Μιχρὰ Ἀσία. 118) 1168α Γεωγραφικὴ Ἱστορικὴ καὶ Ἀρχαιολογικὴ Περιγραφή τῶν πόλεων καὶ ἐπαρχιῶν τῆς Μ. Ἀσίας Texier, μεταφρασθεῖσα καὶ ἐπαυξηθεῖσα

ὕπὸ Γερακιήιερέως ἐν Σμύρνῃ 1873
σελ. 384.

119)11686 Πρόδρομος τῆς Ἀναγεννή-
σεως τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ (κυρ.
Μικρᾷ Ἀσίᾳ) Σεραφεῖμ μητροπολίτης Ἀγ-
κύρας Ἀττολεὺς ὑπὸ Δ. Ε. Δανιήλο-
γλου. 1865 σ. 24, 16ον.

Μονεμβασία. 119)263. Ὅρα Διορθώσεις.

120)263α Ὁκ. Παπαμιχαλόπουλος ὑπὸ
τὸν τίτλον «Ἐν βλέμμα εἰς μεγαλεῖτον ἐκ-
πεπτωκός» τέσσαρα ἐδημοσίευσεν ἄρθρα ἐν
τῇ ἀθηναϊκῇ «Ἐπιθεωρήσει» 1887 τῆς
1, 2, 3 καὶ 5 μαΐου.

121)2636 Μονεμβασιωτικὰ ἀρ-
γυρόβουλλα ὑπὸ Σπ. Λάμπρου Παρ-
νασσ. Ζ', 471—476.

122)263γ Τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκδεδ. Περὶ
κτίσεως Μονεμβασίας χρον-
νικὸν (σελ. 97—128) τῶν Ἱστορικῶν
Μελετημάτων βιβλίου τοῦ αὐτοῦ περισπου-
δάστου φίλου ἀναφερομένου καὶ ὑπὸ τοῦ
συγγραφέως ἀρ. 30.

Σημ. Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω σημειωθῆναι
καὶ ἡ ἐν Φιλίστορος Β'.σ.222 ὑπὸ Χι-
ώτου διατριβή, (αὐτῇ περὶ τῶν πελοπον-
πόλεων ἐν γένει) εἰ καὶ αὕτη οὐ μνημονεύε-
ται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ἀρ. 132—180.

Μόσχα. 123)1137α «Ἡ πόλις Μόσχα»

Ἀποθ. Ὁφελ. Γνώσεων 1841 δεκεμβ. ἀρ.
60. σ. 177—181, καὶ ἐν ὅλοσελιδῶν εἰκόνι
τὸ Κρεμλίνον κλ.

Μουσία. 124) 1198 α Περὶ τῆς Μουσίας
(Γεωγραφ. κλ. κλ.) «Ἀνατολ. Ἐπιθεώρ.»
112, 113. (ἀτελής)

Νάξος 125)756α Μετάφρασιν Ἱστορίας
τῶν Κυκλάδων ἰδίᾳ τῆς Νάξου ἐξέδοτο ἐν
Ἀθήναις τῷ 1874 ὁ Μ. Ν. Δαμηρά-
λης (Δελτ. Μ. Ερ.)

126) Ἰωσηφ Νάζης, ὁ βασιλεὺς
τῆς Νάξου καὶ τῶν Κυκλάδων ὑπὸ Κ. Σά-
θα. Ἀθήναι, 1865.

Ξάνθη 127) 685α Περὶ τῆς ἐκπαιδευ-
κινήσεως ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ
τῆς μητροπόλεως Ξάνθης «Ἀνατολικὴ ἐπι-
θεωρήσις» 93, 94, 95.

Ὄδησος 128)1137β «Πρώτη πεντη-
κονταετηρίς τῆς ἐν Ὄδησσῷ Ἑλληνημπο-
ρικῆς Σχολῆς. (1817—1867) ὑπὸ Χ.
Βουλοδήμου. Ὄδησος, 1871.σ.232.

Πάτμος 129) 1117 α Πέντε ἡμέ-
ραι εἰς Πάτμον ὑπὸ Ε. Ι. Σταματιά-
δου. «Ἐδὲμ» ἔτος Α'. φύλλ. 12 καὶ ἐξῆς.
Ἰπὸ τοῦ αὐτοῦ.

130) 1117β Πάτμος καὶ Κυδων-
νία. Ἡμερολ. Μ. Βρετοῦ 1865 σελ.
205—227.

131)1117 γ « Ἡ Πάτρις ἐκ τοῦ ἀγγλ.
ὑπὸ Μ. Μαλανδράκη. Ἐν Ὀδησσῷ
1889 4ον σ. III—47 (Βιβλιογρ. ἐν « Ἐκ-
κλησιαστικῇ ἀληθείᾳ » τ. Θ' σ. 247—8).

Περσία 132) 1333 α Ἐθνολογία, Ὁρη-
σκεῖται Περσίας ἐν Μέλῃτι· ἔτος Β'
φυλλ. ΚΗ', ὅπου σημειοῦται ὡς Β', τὸ Α'
ἄρα ἄλλοίπερ τῆς σειρᾶς μου

Πόρος 133) 903 α « Ein Ausflug nach
Poros » ὑπὸ Ραγκαβῆ· ἐν Deutsche
Rundschau 1883 ἀρ. 9 (κατὰ Ν. Πολίτην).

Ρόδος 134) 1096 α Monete inedite dei
Gran Maestri dell ordine di S. Giovan-
ni di Gerusalemme in Rodi dichiarate
da P. Lambros· ἐν Βενετίᾳ 1865 (σελ.
36, καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ).

135) 1096 Monete inedite dei gran
Maestri κλ. (primo supplemento). Ἐν
Βενετίᾳ 1866, σελ. 20.

136) 1097 α « Ἡ νῆσος Ρόδος » Ἐθνι-
κῆ Ἐπιθεώρ. ἔτος Α' 1871.

137) 1097 β « Ὁ ρόδιος Ταῦρος » Παν-
δώρας τ. 18ος σ. 254—258.

138) 1097 γ Ἀνέκδ. Νομίσματα
τῶν Μεγάλων Μαγίστρων τοῦ ἐν Ρόδῳ
τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν ὑπὸ Π. Λάμ-
πρου Πανδ. τ. Θ', σ. 502, (τοῦ αὐτοῦ

ἰταλιστὴ ἐν Βενετίᾳ 1865 καὶ γαλλιστὴ ἐν
Παρισίοις 1877).

139) 1097 δ Χρονολογία παραδόσεων εἰς
Τούρκους, ἐν Ἐβδομάδι ἀριθμοῦ 20 (ἔ-
τος Ε').

Ρωμουλία (ἀνατολική) 140 α Στοιχειώ-
δεις γεωγραφικαὶ καὶ ἱστορικαὶ γνώσεις τῆς
ἀνατολικῆς Ρωμουλίας· ὑπὸ Μ. Μαρκο-
πούλου. Ἐν Φιλιππουπόλει 1883, σ. 43.

141 α Ἐκθέσεις τῶν Ἐπιθεωρητῶν τῶν
ἐλληνικῶν σχολειῶν ἐν τοῖς νομοῖς Φιλιπ-
πουπόλεως, Παζαρτζικίου, Χάσκιοῦ καὶ
Πύργου κατὰ τὸ 1880—81. Ἐκδίδονται
ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς δημοσίας ἐκπαι-
δεύσεως. Ἐν Φιλιππουπόλει 1881 σ. 15
σὺν Πίνακι.

Σάμος. Τὸς ὑπὸ τῶν φιλοπόνων
Σταματιάδου καὶ Κρητικίδου
γεγραμμένοις προσθετέον καὶ τὸδε ἡμῖν
γνωστόν.

143) 1059 α « Φιλολογία. Διάσημοι ἄν-
δρες καὶ γυναῖκες τῆς Σάμου ὑπὸ Κρη-
τικίδου Ἐρμουπολ. 1868 σ. 108.

144) 1059 β « Ἱστορία τῆς Σάμου συν-
ταχθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Γ. Δημη-
τριάδου, Σαμίου ἐν Χαλκίδι, 1866
σελ. 244.

145) 1059 γ Ὁ Γεώργιος Δημητριάδης

ἀπορραπιζόμενος ὡς διαστροφῆς τῆς . . .
ἱστορίας τῆς Σάμου ὑπὸ Ἑ. π. Σταμα-
τιάδου Ἀθην. 1867 σ. 107.

Σαμοθράκη 142. Ὅρα καὶ Ἄ-
πόλλωνος (Πειραιῶς εἰς 4ον) φυλ. 40,
41· τοῦτο παρεωράθη ὑπὸ τοῦ κ. Μηλια-
ράκη.

Πρὸ τούτου δὲ ἱστορία τῆς νήσου Σ.
ὑπὸ Β. Κάνδη ἐν «Νεολόγῳ» 1873,
ἀρ. 1308 καὶ 1309.

Σαράντα-Ἑκκλησία 143) 688α
«Ἀνατολ. Ἐπιθεώρ.» ἀρ. 46 (Ἐκπαίδ.
κίνησις, στατιστικῆ.)

Σιάτιστα 144 — Ἡ ἐν τῇ ἐκκλη-
σιαστικῇ περιφερείᾳ ἐκπαιδευτικὴ κίνησις,
«Ἀνατολ. ἐπιθεώρησις» 87.

Σισάνιον. Ὅρα Σιάτιστα.

145) 1343α Διήγησις Δανιήλ μητρο-
πολ. Ἐφέσου καὶ περίοδος τῶν Ἀγίων Τό-
πων, ὑπὸ Γ. Δεστούνη Πετρούπολις
1884, 4ον σ. XII — 63· ἑλλ. καὶ ρωσ
(B. M. Ep.)

Σινᾶ. 146) 1343β Τὰ περὶ τῆς ἐκλο-
γῆς καὶ χειροτονίας ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ
ἐπίσημα ἔγγραφα. Ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκ
τοῦ τυπογρ. τοῦ Παν. Τάφου ΔΩΞ' σ. 88,
ἐξ ὧν τὰς ἀπὸ 51 καὶ ἑξῆς κατέχει τὸ
Παράρτημα. «Ἀρχαιότεραι πράξεις

συνοδικαὶ ἐκδοθεῖσαι ἐν Κ]Πόλει περὶ τῆς
ὑποταγῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ εἰς τὸν
πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων.

147) 1343γ Ἱστορικὴ περιγραφή τοῦ ἱε-
ροῦ καὶ Θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ ὑπὸ Χ. Π.
Ἀνδρουτζοπούλου Ἱεροδιακόνου ἐν
Πάτραις. 1887 σ. 55.

148) 1344δ Σιωνίτης προσκυ-
νητῆς, ἥτοι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν
Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης αἱ περὶ Ἱε-
ροσολύμων διαλαμβάνουσαι «Δύω ἐπιστο-
λαί», μετὰ σημειώσεων καὶ παραρτήματος·
ᾧ προστέθη καὶ τὸ μέχρι νῦν ἀνεκδοτὸν
κατὰ ἀγιοκατηγόρων, Παχωμίου μοναχοῦ
τοῦ Ρουσάνου ὑπό.... Κωνσταντίνου
τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἀθῆναι 1850
αἱ — 158.

Στενήμαχος 149) 686α «Περὶ τοῦ
Στενημάχου» ὑπὸ Ἀργ. Δημητριά-
δου, «Ἀνατολ. Ἐπιθεώρησις» 61, 62,
63, 64, 65, 66, 68, 69 καὶ 70.

Μονὴ Μπατζκόβου) 150) 692α.
Γρηγόριος Πακουριανός. — Τυπικὸν μονῆς
τῆς Θεοτόκου τῆς Πετριτζονίτιδος (Βατ-
κόβου). Διατρ. ἐναῖς. Γ. Μουσαίου,
Στενημαχίτου, ἐν Dissert: Jenenses 1888
σ. 135 — 210, καὶ ἰδιαιτέρως. Κρίσις ἐν
Revue Critique 3 δεκεμ. 1888,

Σύμμη. 151)1002. «Χρονικά τοῦ ἐν Σύμμη Ἀναγνωστηρίου Αἰγλήος ἔτος α. 1872—73 σ. 100 (1874).

Τῆνος 152) 772α Ὁ Ι. Ν. Καγαδάδης μετέφρασε τὴν τῆς Τήνου ὑπὸ τοῦ Ἀλ. δὲ Βαλῶν γραφεῖσαν ἱστορίαν Ἀθῆναι 1878 (Δελτ. Μ. Ερ. σ. 20)

153) 773α Κατὰ τὸ «Τρεῖς ἡμέραι ἐν Τήνῳ», περὶ οὗ ὄρα Διορθώσεις τακτέον καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ φίλου Μακρίδου, συντάκτου τῆς «Ἐπιθεωρήσεως» Ἀθηνῶν καὶ τοῦ «Ὁδηγοῦ» ἐν φύλλοις τῆς 5, 18, 22 ἀπριλίου 1887 διατριβὴν «Αἱ ἐν Τήνῳ μοναί».

773β ὄρα 380α.

154) 773γ. Ὕμνος εἰς τὸν ἐν Τήνῳ ἱερὸν ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας ὑπὸ Γ. Σκόκου. Ἀθῆναι 1853. (σ. 1—16) μετὰ δύο εἰκόνων.

Τραπεζοῦς 155)1185α Διαλεκτικά καὶ ἐπιγραφαὶ Τραπεζοῦντος Ἑλλην. Φιλ. Σύλ. Παράρτ. 17ου τ. σ. 114 ὡς ἔξ.

156) 1185β Ἐπίσης ἐν Πλάτωνος τ. Ε' σ. 83—89 σ. 161—168 τοῦ 1881. 309—324, 377—400. Ἐναΐσιμος διατριβὴ περὶ τραπεζουσίας διαλέκτου ὑπὸ Kuses.

157) 1185γ Ueber ein Chrysobull von Trapezunt ὑπὸ Α. Παπαδοπού-

λου τοῦ Κεραμέως ἐν Sitzung d. philos.—philol. Classe 3 Juli 1886 (σ. 299—302).

Ἰδρα. 158)895α Τὰ ὑδραϊκὰ τῆς μέρος τῶν ἐν Ἰδρᾷ σωζομένων ἐγγράφων. Ἀθῆναι 1844 σ. η—139.

159) 895β Συνοπτικὴ ἱστορία τῶν ὑπὲρ γενομένων ναυμαχιῶν διὰ τῶν πλοίων τῶν τριῶν νήσων Ἰδρας, Σπετσῶν, καὶ Φαρῶν, ὑπὸ Α. Α. Μιαοῦλη. Ἐν Ναυπλίῳ 1833 σ. 104.

160)895γ Συνοπτικὴ Ἱστορία τῶν ν. Σπετζῶν, Ἰδρας καὶ Φαρῶν ὑπὸ Π. Σ. Ὁμηρίδου, Ναύπλιον, 1861. (Ἐκ τοῦ καταλόγου Ἀσωπίου 1874 ἀρ. 468), νομίζω ὅμως τὴν χρονολογίαν ἐσφαλμένην. 1831;)

Φαραί. 161)301α Ἀρχαιολογικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔρευνα περὶ Φαρῶν καὶ Καλαμῶν, Λόγος ἐκφωνηθεὶς . . . Ἀθ. Πετρίδου. Καλάμαις 1875 σελι 99.

Φεράκιανα. 162)1255α. Τὰ Φεράκιανα ὑπὸ ἔθνολογ. καὶ φιλολογικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενα. Μονογραφία ὑπὸ Σωκρ. Κρενοπούλου Ἀθῆν. 1889. Ἐν σ. 17, Τοποθεσία κλ. ἀπὸ δὲ σ. 33 τὸ φιλογ. μέρος σ. 76.

§ Ἐν τούτοις σημειωθῆτω μοι καὶ Λεξιλόγιον τοῦ ἐν Φερτακαίνους τῆς Καππα-

δοκίας γλωσσικοῦ ἰδιώματος ἐδημοσίευσεν ὁ φίλος ἰατρὸς Ἀλεκτορίδης ἐν «Δελτίῳ τῆς Ἰστ. καὶ Ἑθν. Ἐταιρείας» τ. Α. σελ. 488—508.

Χ α λ κ ῖ ς 163)733α Δὲν γινώσκωμεν ἐὰν ἐνταῦθα νὰ μνημονεύσωμεν πρέπει καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις τῷ 1889 ὑπὸ Ἰωσήφ Σ τ ρ υ γ ὀ σ κ η «Παλαιὰ Βυζαντιακὴ Βασιλικὴ ἐν Χαλκίδει» (ἐκ τοῦ γερμανικοῦ).

Χ ῖ ο ς 164) πρὸ τοῦ 1075α «Χῖος ἡ νῆσος ἐν τῇ ἀρχαιότητι». Ἐρλάγγη 1882. ὑπὸ Χ α ρ . Ἀ λ ι μ ο ν ᾶ κ η σ . 84. Φυσ. Γεωγρ. Χίου σ. 20.

Τοῖς ἀνωτέρω προσθετόν ὅτι γνωστά μοι εἰσιν ἔτι πολλὰ, καὶ δὴ ἐξ ἐκ τοῦ «Καταλόγου τῶν κοινῶν βιβλίων τῆς τυπογραφίας Νικολάου Γλυκῦ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, . . . ἐν Βενετίᾳ 1824», σπανιωτάτου ἐκ σελ. 34 (προλ. σελ. 3—6, ὃν εὔρον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Τυβίγγης καὶ ἀντέγραψα. Τῶν ἐξ βιβλίων τούτων τὰ μὲν δύο ἀνάγονται εἰς τὸ Σινᾶ, τὸ ἕτερον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, τὸ ἕτερον τ ο υ ρ κ ι σ τ ῖ εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος, τὰ δὲ δύο τελευταῖα εἰς τὴν ἐν Κύπρῳ μονὴν τοῦ Κύκκου, ἐξ ὧν τὸ τελευταῖον τουρκιστῖ.

Ἐκ δὲ τοῦ «Δελτίου τῆς ἑταιρείας τῶν Μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν» ἡδύνατο ἔτι νὰ μά-

θη ὁ γεωγραφῶν ὅτι «περὶ τῆς ἐν Λεψία ἀποικίας» ἔγραψέ τινα ὁ ἀοίδιμος Σ. Οἰκονόμος ἐν τῷ ψόγῳ Νικοτιανῆς. προλεγ. 1876 ἐν Βενετίᾳ» βιβλιαρίῳ ὑπερῆδομεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς. Ἐπίσης «περὶ τῆς ἐν Λονδίῳ ἀποικίας» εἰδήσεις παρέχει ὁ Ροδοκανάκης ἐν τῇ Λεοντ. Ἀλλατ. Ἐ λ λ ᾶ δ εἰ ἐν Ἀθῆν. 1872. 4ον., περὶ δὲ «τῶν ἐν Ἰνδία ἑλληνικῶν ἀποικιῶν» ὁ μακαρίτης τῆς Χάλκης ἀοιδὸς Ἡλίας Τανταλίδης ἐν τοῖς προλεγόμενοις τῆς Ἰνδικῆς ἀλληλογραφίας 1852.

Τ Ε Λ Ο Σ .

U.S. NATIONAL LIBRARY OF MEDICINE
SISMANOGLIO